

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII, ŠT. 31 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 24. APRILA 1959

Jubilejne proslave 40-letnice KP Jugoslavije

Komunistična partija Jugoslavije je izpolnila svoje zgodovinsko poslanstvo je dejal generalni sekretar CK ZKJ tovariš Tito na slavnostni seji CK ZKJ

**Veličastne proslave v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu,
Skopju, Titogradu in drugih mestih**

Od 20. do 23. aprila 1919 je bil v Beogradu Prvi ustanovni kongres — Kongres ujedinjenja — »Socialistične stranke Jugoslavije« (komunistov). To je bilo rojstvo Komunistične partije Jugoslavije.

Štiridesetletnica KPJ, ki jo praznujemo skozi vse leto, je prav v teh dneh beležila osrednje jubilejne dni. Skupno s komunisti je v teh dneh sleherni član naše družbe proslavljal te zgodovinske dogodke. Naši narodi so se v duhu poklonili žrtvam 40-letnega revolucionarnega boja.

Osrednji dogodek v teh dneh je bila slavnostna seja CK ZKJ, kjer je generalni sekretar tovariš Josip Broz-Tito prebral obširno poročilo o zgodovinski poti revolucije Komunistične partije Jugoslavije.

Razen članov CK ZKJ so svečani seji prisostvovali tudi udeleženci prvega ustanovnega kongresa KPJ, udeleženci drugega kongresa v Vukovaru 1920. leta, mnogi važnejši voditelji delavskega gibanja, nekateri predstavniki političnih in družbenih organizacij iz vse države, predstavniki jugoslovanske ljudske armade, mladine, predstavniki beograjskih delovnih kolektivov ter javni in kulturni delavci.

Tovariš Tito je svoje poročilo začel z besedami: »Tovariši in tovarišice! Pred štiridesetimi leti, v teh dneh, v času, ko je bila velika oktobrska revolucija še v razma-

vici, ki jih je trpel. Pred štiridesetimi leti sta bila prav tako ustanovljeni Zveza razrednih delavskih sindikatov Jugoslavije in Zveza komunistične mladine Jugoslavije, ki sta bili ves čas svojega

partija Jugoslavije smelo ubrala pot avangarde delavskega razreda, pot nacionalnega boja za izpolnitev svojega zgodovinskega poslanstva organizatorja in voditelja v vsakdanjih bojih za pravice delavskega razreda, za narodne pravice in enakopravnost vseh narodov Jugoslavije — svojega poslanstva organizatorja in voditelja v odločilnem boju za uresničenje boljšega in pravičnejšega družbenega sistema, socializma.

Zdaj je znano ne le našim narodom, marveč tudi po vsem svetu, da je Komunistična partija Jugoslavije izpolnila to svoje zgodovinsko poslanstvo, da je po KP SZ najbolj dosledno opravila svojo revolucionarno vlogo, toda ob tem velikem jubileju naše Partije bi se želel vsaj kratko ozreti na doletene dogodke in zgodovinski boj KPJ v njenem štiridesetletnem obstoju.

V minulih štiridesetih letih, kakor je v nadaljnjih besedah dejal

na oboroženo vstajo 1929. leta, zatem nepravilno stališče do nacionalnega, kmečkega in sindikalnega vprašanja. Hkrati je slabil vrste komunistov še frakcijski boj v vodstvu, ki se je nadaljeval vse do 1937. leta.

Prelom v življenju KPJ je nastal po letu 1937. Takrat je prevzel vodstvo tovariš Tito, ki se je bil leto prej vrnil iz inozemstva. Ta ogromni prelom je prišel do izraza tri leta kasneje, na V. državni konferenci KPJ. To je bila zadnja priprava in pregled partijskih vrst pred usodnimi dogodki za našo deželo.

Najpomembnejše poglavje v slavni zgodovini naše Komunistične partije je tisto obdobje, v katerem je izpolnila veliko nalogo organizatorja in voditelja narodnoosvobodilne vojne in socialistične revolucije. Partija je začela boj s približno 12.000 člani. Ko je CK 4. julija 1941 izdal odlok o začetku oboroženih bojov, so vse organizacije sprejele ta poziv.

Ko je tovariš Tito govoril o vlogi KPJ v NOB, je tudi omenil, da Stalin in Kominterni nista bila zadovoljna, ker so pri nas ustanovili proletarske brigade. Toda naša moč in zmaga je bila prav v tem, da vodstvo ni poslušalo direktiv »od zgoraj«, marveč je znalo pravilno oceniti stanje z notranjimi, lastnimi prgi in možnostmi.

(Nada evanje na 3. strani)

Veličasten sprejem »Štafete mladosti« v Kranju ČESTITKE PREDSEDNIKU TITU

Kranj, 22. aprila.
Danes popoldne ob 18.45 uri je pred stavbo Okrajnega ljudskega odbora Kranj preko 2000 Kranjčanov slovesno sprejelo letošnjo Štafeto mladosti. Vsi so nestrpno pričakovali prihod glavne štafete, ki je prišla iz Ljubljane, in lokalnih štafet iz Škofje Loke, Tržiča, Kravčevca, Jamnika in Korvorja. Štafete je sprejel podpredsednik Ob-

Stefana. Štafeti iz Škofje Loke so se v Luki priključile štafete z Mošenjske planine, Planice, Rovt, Žiri in Gorenje vasi. V Luki je bil svečan sprejem, nato pa se je skupna štafeta v Stražišču priključila glavni štafeti iz Ljubljane.

Kranj, 23. aprila.

Danes ob 7. uri zjutraj je glavna štafeta odšla izpred stavbe OLO

Čestitke predsedniku Titu na poti skozi Škofjo Loko

činskega ljudskega odbora Kranj, Vršnak, pozdravili pa so jo še tovariš Žen v imenu OK ZK Kranj in v imenu Sveta za telesno vzgojo OLO Kranj, tovariš Samardžić v imenu garnizona JLA v Kranju proti Jesenicam, Kranjski gori in Vršču na Primorsko. V Radovljici se ji bosta priključili še Radovljiška in Jelovskoradovljiška štafeta, v Lescah Bormardžić v imenu garnizona JLA hinjska, na Jesenicah iz Jezerca

Štafeto je v Kranju sprejela množica ljudi

Kranj, tovariš Suhadolnik v imenu OO ZB Kranj in tovariš Krivina v imenu OK LMS Kranj.

Glavni Tržiški štafeti, ki se je formirala pod Storiščem (tu je bila 4. 8. 1941. ustanovljena Kranjsko-tržiška četa), se je v Tržiču pridružila štafeta z Ljubelja, v Predvorju pa štafeta z Jezerskega. Ena Kranjska štafeta se je formirala na Kravčevcu, kjer se je leta 1942. prebijala na Stajersko II. grupa partizanskih odredov, druga pa na Jamniku, kjer je grob narodnega heroja Alojza Kebeta -

Kamnik, 22. aprila.

Na poti iz Stajerske je danes Štafeta mladosti prišla čez Črnivec na področje kamniške občine. Slovesni sprejem je bil ob 12.30 na Titovem trgu v Kamniku. V imenu Občinskega komiteja LMS Kamnik sta jo pozdravila Stane Šimčič in Mojca Drčarjeva. Štafeta je nato nadaljevala pot v Ljubljano.

PROSLAVE IN AKADEMIJE

V Beogradu

Na trgu Marxa in Engelsa v Beogradu je bilo v nedeljo popoldne, 19. aprila veličastno zborovanje. Nad 200.000 prebivalcev našega glavnega mesta se je zbralo v počastitev 40-letnice ustanovnega kongresa KPJ. Na zborovanju so prav tako prisostvovali člani CK KPJ s tovarišem Titom na čelu. Zborovanje je začel tovariš Jovan Veselinov.

Glavni govor je imel sekretar CK KPJ tov. Aleksander Ranković. Ko je omenjal boje komunistov in skojcev po beograjskih ulicah tako proti monarhističnim režimom kot tudi proti okupatorju v času NOB, so ga udeleženci večkrat prekinili z dolgotrajnimi aplavzi.

Ves Beograd je bil okrašen s tisočimi zastavami in parolami. Razpoloženje prebivalstva ni bilo okrnjeno niti s slabim vremenom.

Isti večer pa je bila v Beogradu slovesna akademija. Po scenariju Oskarja Davića je v izvajanju programa sodelovalo okrog 2000 igralcev, pevcev, recitatorjev in drugih umetnikov. Izvajalcem tega veličastnega množičnega programa, ki je spominjal na nekatere najtežje zgodovinske dogodke KPJ, je na koncu prireditve čestital sam tovariš Tito.

V Ljubljani

Tudi Ljubljana se je odela z zastavami v teh jubilejnih dnevih. Mesto je vrelo v živahnem razpoloženju. Prebivalci so se spomnili na mesta nekdanjih okupatorskih bunkerjev, na ilegalne tiskarne, na nekdanje zapore, na kraje, kjer so se nekoč v ilegalnih časih zbirali komunisti in voditelji delavskega gibanja.

Glavna proslava je bila na sam dan praznika — 20. aprila popoldne. Na trgu revolucije in v sosednjih ulicah se je zbralo kakih 100.000 prebivalcev iz Ljubljane in okolice. Napisi, ki so jih nosili kolektivi iz podjetij, šol, organizacij itd., so pričali, da je Ljubljana še ohranila revolucionarno tradicijo.

Veličastnemu zborovanju je prisostvoval sekretar CK ZK Slovenije Miha Marinko, zatem Boris Kraigher, Stane Kavčič, Ivan Regent, Boris Zihnerl in drugi. O revolucionarni 40-letni borbi KPJ je govoril član Izvršnega komiteja CK ZKJ Franc Leskošek-Luka.

Po zaključku govora tovariša Leskoška se je Trg revolucije, od Tromostovja tja do Mirja, spremenil v veliko manifestacijo. Od visokih stavb so odmevali zvoki Internacionalne in drugih revolucionarnih pesmi. Mesto se je umirilo šele pozno zvečer.

Zvečer, 20. aprila je bila v veliki unisoni dvorani tudi slavnostna akademija. V izvajanju programa je sodeloval Simfonični orkester Slovenske filharmonije in voditelji delavskega gibanja, mnogi predstavniki političnega in javnega življenja in predstavniki delovnih kolektivov. Prav tako so bila velika zborovanja v Zagrebu, Sarajevu, Skopju in

V Kranju
V okviru jubilejnih proslav je bila v torek, 21. aprila zvečer svečana akademija tudi v Presernovem gledališču v Kranju. O delu KPJ je govoril sekretar občinskega komiteja ZK tovariš Baldomir Bizjak, Kranjska »Svoboda« je ob tej priliki uprizorila Potrčev »Zločin«.

Prva brigada bo odšla na delo

Kranj, 23. aprila.

Danes popoldne ob 16. uri je bilo v avli Okrajnega ljudskega odbora v Kranju formiranje prve gorenjske mladinske delovne brigade »Staneta Zagarja«, ki bo jutri zjutraj odšla na gradnjo avtomobilske ceste Paračnik—Niš v Srbijo.

V veliki dvorani Doma sindikatov v Beogradu je imel na slavnostni seji CK ZKJ generalni sekretar ZKJ tovariš Tito referat »Štirideset let revolucionarne borbe KPJ«.

hu, je bila ustanovljena Komunistična partija Jugoslavije — iz organizacij najbolj revolucionarnega dela delavskega razreda Jugoslavije, preizkušene v desetletjih vztrajnega boja proti brezdušnemu izkoriščanju in proti kri-

obstoja tudi šola za vzgojo delavcev v revolucionarnem boju komunistov, za vzgojo novih članov Partije.

Ustanovljena na temeljih nauka velikih proletarskih mislecev Marxa in Engelsa, je Komunistična

tovariš Tito, so nastale v naši deželi globoke družbene spremembe kot rezultat boja delovnih množic s Komunistično partijo na čelu. — Ustanovitev Komunistične partije leta 1919 je bila zgodovinska naloga sprico družbenih protislovij monarhističnega režima. Brez takšne partije bi Jugoslavija razpadla, njeni narodi in njena ozemlja pa bi bili zanesljivo plen imperialističnih kombinacij.

Tovariš Tito je za tem govoril o težkem ilegalnem delu KPJ. Nad dvajset let ilegalnega dela in na tisoče komunistov in skojcev, pobitih ali poslanih na dolgotrajno robijo, pričajo o srditosti boja Partije.

Hkrati je vodstvo imelo več slabosti, ki so še povečale žrtve v lastnih vrstah in zmanjšala uspeh. Med slabosti sodi na primer nepravilna ocena položaja in poziv

POZNIM RODOVOM V SPOMIN

Na slavnostni seji CK ZKJ so bili sprejeti trije važni sklepi v cilju, da bi simbolizirali zmago naše socialistične revolucije in ohranili poznim rodovom spomin na dosedanje revolucionarno in družbeno preobrazbo.

Sprejet je bil:

Sklep o postavitvi spomenika socialistične revolucije jugoslovanskih narodov.

Sklep o ustanovitvi Muzeja revolucije jugoslovanskih narodov in

Sklep o postavitvi spomenika Karlu Marxu, Friedrichu Engelsu in Vladimiru Iljiču - Leninu.

TE DNI PO SVETU

Socialistični tednik »Heute«, ki podpira vladno politiko, opozarja na nejasnost določb zakona o manjšinskih šolah na Koroškem, ki ga je prejšnji mesec sprejel avstrijski parlament. »Dunajski politični krogi pravijo«, piše list, »da mora novi parlament izpopolniti zakon o šolah za slovensko manjšino na Koroškem, ker so posamezne določbe tako nejasne, da lahko zakon izkoriščajo za oklepanje volje slovenskih staršev.«

Na milanskem velesejmu je bil v torek jugoslovanski dan. Udeležila se ga je tudi jugoslovanska gospodarska delegacija pod vodstvom predsednika Komiteja za zunanjo trgovino Ljuba Babiča. Delegacija je povabila na trgovanje italijanska vlada. — Glasilo KP »Unita« ugotavlja, da vzbujajo na velesejmu posebno pozornost jugoslovanska podjetja z velikim številom industrijskih proizvodov. Na nekaterih področjih, kot n. pr. v elektrotehniki, je Jugoslavija dosegla celo presenetljive uspehe. To novo dejstvo, pravi list, označuje nadaljnjo fazo tudi v jugoslovansko-italijanskih gospodarskih stikih.

Na svojem potovanju po Jugoslaviji je prispel v torek v Ljubljano predsednik britanskih Trade-Unionov g. Robert Willis. V spremstvu podpredsednika republiškega odbora ZS Slovenije Leopolda Kreseta si je dopoldne ogledal mesto, popoldne pa ga je sprejel predsednik republiškega odbora Zveze sindikatov Slovenije Stane Kavčič in ga pridržal na kosilu.

Na področju Isitije, na meji med Argentino in Urugvajem, je poplavljenih devet mest in več vasi. Število beguncev je naraslo na več kot 18.000. Iz Ria de Janeiro poročajo, da vojska pomaga civilnim oblastem pri reševanju. Poplave trajajo že osem dni zaradi deževja, ki noče prenehati. Oblasti so v skrbih zaradi nevarnosti epidemij. Veliko število ljudi je zbolelo za gripo.

Iz Buenos Airesa poročajo, da je stavka 3800 delavcev avtomobilskih tovarne v Cordobi, ki je trajala mesec dni, zdaj končana. Uprava podjetij je sprejela glavne zahteve delavstva. Tako bo ponovno sprejela na delo vse odpuščene delavce, glede zvišanja mezd pa so dosegli kompromis.

Na letalskem oporišču v Cape Canaveralu so v sredo izstrelili novo medelinsko usmerjevalno raketo tipa »Snark«. Raketa je preletela 1500 kilometrov, potem pa se je vrnila v oporišče, iz katerega so jo bili izstrelili. Raketa je pristala s pomočjo posebnih naprav.

Že prvi rezultati občinskih volitev, ki so se začele v Alžiriji preteklo nedeljo, pričajo o izredno majhni volilni udeležbi, zlasti alžirskega prebivalstva. V mestu Alžir, je šlo volit le 58 % volivcev, medtem ko je v nekaterih drugih mestih odstotek še nižji — v Constantinu 52 % in v Oranu 54 %. V večini manjših naselij bodo volitve šele te dni in bodo zaključene konec tedna. Na sedanjih volitvah naj bi izvolili 16.000 odbornikov v skoraj 1500 občinah. Pariški časniki poročajo, da je prišlo že prvega dne volitev do številnih incidentov in atentatov.

Kakor kaže, je vprašanje naslednika kanclerja Adenauerja urejeno in bo novi predsednik zahodnonemške vlade sedanjí kanclerjev namestnik in gospodarski minister v Adenauerjevi vladi Ludwik Erhard. Čeprav se parlamentarna frakcija vladne Demokratske unije o tem še ni dokončno odločila, sodijo, da je Erhardova kandidatura domala zagotovljena, ker se zanjo že zdaj izreka večina poslancev in članov vladne stranke.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« — UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR — DIREKTOR S. BEZNIK — ODGOVORNI UREDNIK VOJKO NOVAK — TELEFON UREDNIŠTVA 475 — UPRAVE 397 TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1435 — IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH — LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESAČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

Pet zakonov Krepitev družbenega upravljanja

Poročali smo že, da je Zvezna ljudska skupščina na zadnjem zasedanju sprejela vseh pet predlaganih zakonov s stanovanjskega področja, in sicer: Zakon o stanovanjskih odnosih, o lastnini posameznih delov poslopij, o upravljanju poslovnih zgradb in prostorov ter o stanovanjskih združenjih. S temi zakoni je urejena vrsta doslej odprtih vprašanj na področju stanovanjske zakonodaje.

Preveč bi bilo podrobno naštevati vseh členov posameznih zakonov. Pač pa lahko ugotovimo nekatere značilnosti, ki veljajo za vse. Predvsem bo s pristojnostmi, ki jih bodo dobile stanovanjske skupnosti, stanovanjske zadrage, investitorji, gradbena podjetja itd., zagotovljena še hitrejša, obsežnejša, smotnejša in cenejša gradnja stanovanj. Še bolj se bo okrepijo tudi družbeno upravljanje stanovanj in poslovnih zgradb, večje pa bodo tudi pravice stanovalec.

S temi zakonskimi predpisi bodo dobila gradbena podjetja možnost graditi stanovanja za prodajo in jih prvenstveno prodajati stanovanjskim združenjem. — Tudi stanovanjske skupnosti bodo dobile sedaj pravno podlago za svoje delovanje, čeprav marsikje delujejo že nad dve leti. Tudi te bodo lahko vplivale na hitrejšo gradnjo stanovanj, saj bodo lahko

gradila poslopja za stanovanja in tudi poslovne zgradbe.

Državni organi, ustanove, gospodarske in družbene organizacije, ki so zgradili poslopja s svojimi sredstvi, imajo od sedaj pravico oddajati stanovanja v uporabo svojim delavcem in službenikom. Prav tako lahko investitor s stanovanjem v starem poslopiju, ki je ostalo prazno po izselitvi stanovalca v novo stanovanje, razpolaga sam. Vse to bo nedvomno spodbudilo kolektive, da bodo poslej namenili še več sredstev za gradnjo stanovanj.

Vsak od omenjenih zakonov vsebuje določila o družbenem upravljanju. Z vsemi temi zakoni se družbeno upravljanje še nadalje razvija, razširja se pristojnosti in odgovornosti hišnih svetov, ob tem pa ukinjajo stanovanjske uprave kot administrativne enote. Vsa poslopja na ozemlju FLRJ so podrejena enotnemu družbenemu upravljanju.

Razširitev družbenega upravljanja na poslopja, ki jih sedanjí predpisi niso zajemali — predvsem pa pristojnost in tudi večja odgovornost hišnih svetov za upravljanje stanovanjskih poslopij — bo nedvomno prispevala k boljšemu vzdrževanju stanovanj, s tem pa se bo krepil stanovanjski sklad.

LJUDJE IN DOGODKI

Droben kamen velike spotike

3.000 m ali više — to nepomembno vprašanje danes resno ogroža ugoden razplet odnosov med Vzhodom in Zahodom. Gre namreč za zavezniška letala, ki letijo v zračnem prostoru nad ozemljem Vzhodne Nemčije do Zahodnega Berlina. Sovjetska vlada vztraja, da ta letala ne smejo leteti više ko 3.000 m, ker drugače spravljajo v nevarnost zračni promet nad Vzhodno Nemčijo. Zahod trdi, da ima pravico leteti na katerikoli višini in da je torej sovjetska zahteva samovoljen diktat.

Zato so ZDA poslale 27. marca neko transportno letalo, ki je letelo više od predpisane višine 3.000 m ali 10.000 čevljev. Letalo so med poletom spremljali sovjetski lovci, da bi — kot pravijo v Moskvi — zagotovili varnost poleta, oziroma, da bi — kot trdijo v Washingtonu — ovirali njegov polet. Po tem poskusu so v ameriškem zunanjem ministrstvu sklenili, da v sedanjem času priprav na razgovore s SZ ne bi bilo primerno nadalje vati s takšnimi poskusi. S tem sklepom so seznanili tudi britanskega zunanjega ministra Selwyna Lloyda, ko se je mudil v ameriški prestolnici. Kljub temu pa je 3. aprila neko ameriško letalo spet letelo više ko 3.000 m. V sredo 15. t. m. se je ponovil podoben primer.

To ni samo zbudilo proteste na sovjetski strani, marveč tudi določeno vznemirjenje med samimi zahodnimi zavezniki. Britanska vlada in javnost nasprotujeta takšnemu nepotrebnemu izživanju, tik preden bi morali zunanji ministri sesti za skupno mizo. Kot piše liberalni časopis »News Chronicle«, je ponavljanje teh poletov povzročilo »veliko napetost« med Londonom in Washingtonom, čeprav britanska vlada prav tako meni, da imajo zahodna letala pravico leteti v poljubni višini.

Se bolj zanimivo pa je, da si tudi v samih ameriških krogih niso edini glede smotnosti takšnih poletov. Kot poroča agencija Reuther, so funkcionarji v State Departmentu, ameriškem zunanjem ministrstvu, proti takšnim poletom, medtem ko pa v ministrstvu obrambe hočejo nadaljevati s poleti v višini nad

3.000 m. Že prej omenjeni britanski časnik piše zato, da »ameriško vrhovno poveljstvo v Pentagonu izkorišča Dullesovo odločitev in odkrito izziva State Department ter vodi svojo neodvisno linijo zunanje politike«. Konservativni »Daily Mail« pa celo zatrjuje, da je bil sedanjí začasni šef zunanjega ministrstva ZDA, Christian Herter, očitno presenečen, ko je zvedel za najnovejši polet.

»Ameriški generali ponovno izzivajo Eisenhowerja.« Pod naslovom piše levčarski »Daily Mirror«, da »ameriški generali odkrito izzivajo svojo vlado in se igrajo z ognjem. Takšno stanje je nedopustno.« pravi dalje časopis in poziva britanskega premiera, naj terja od predsednika Eisenhowerja, »da napravi konec tej vojaški blaznosti«.

V odgovor na vse te pripombe pa je ameriški obrambni minister McElroy izjavil, da bodo ZDA še dalje pošiljale svoja letala v velikih višinah, kadarkoli bodo imela to za potrebno.

Stanje torej ni preveč rožnato.

MARTIN TOMAŽIČ

Obletnica rojstva V. I. Lenina

V sredo smo obhajali 89-letnico rojstva Vladimira Iljiča - Lenina. Ta veliki ideolog znanstvenega socializma, organizator in

voditelj Boljševiške partije, organizator in voditelj prve zmago-

vite socialistične revolucije na svetu, ustanovitelj prve dežele socializma, najposobnejši in najbolj priljubljeni voditelj ruskega in mednarodnega proletariata se je rodil 22. aprila 1870. leta v Simbirsku (Ulanovsk). Že kot študent je začel sistematično proučevati marksizem in kmalu je prišel do prepričanja, da lahko samo revolucionarno marksistično gibanje, katerega nosilec je proletariat, razbije okove kapitalističnega suženjstva. Zaradi revolucionarne dejavnosti je bil pregnan z univerze in aretiran. Po februarški revoluciji leta 1917, ko se je Lenin iz izgnanstva vrnil v Rusijo, je prevzel neposredno vodstvo revolucionarnih akcij. Pod njegovim vodstvom je bila uresničena Oktobrska proletarska revolucija in sovjeti so dokončno prevzeli oblast. Lenin je kot voditelj Partije in predsednik Sovjetskega ljudskega komisarjev organiziral novo revolucionarno oblast, postavil je na noge Rdečo armado in jo vodil v boj za obrambo revolucije.

Kako smo praznovali jubilejne dni po naših krajih

KRANJ

Razen svečane akademije, ki je bila v Prešernovem gledališču v Kranju v torek, 21. aprila, je bilo v Kranju tudi več drugih športnih in kulturnih prireditev v počastitev 40-letnice KPJ. Zelo uspela je bila prireditev, ki jo je pripravila Glasbena šola v Kranju v sredo zvečer. Velika razgibanost vseh kulturno-prosvetnih in drugih organizacij pa je ob pripravah za krajevne proslave. Tako proslavo so že imeli v Podbrezjah in v drugih krajih. Te dni so že bile ali so predvidene proslave tudi na Jezerskem, Kokrici, Predosljah, Senčurju, Naklem, Stražišču, Primskovem itd.

TRZIC

Že pred prazniki, prejšnji teden so bile slavnostne seje delavskih svetov po podjetjih, kjer so se spomnili velikih žrtev, dela in uspehov KPJ v njeni 40-letni dobi. V teku so tudi mnoga tekmovanja delovnih kolektivov v čast 40-letnice KPJ. Glavna akademija pa je predvidena v petek, 24. aprila. Za izvedbo programa se je pripravila »Svoboda« kot tudi druga domača društva in organizacije.

JESENICE

Ob jubilejnih dnevih 40-letnice KPJ so bile Jesenice okrašene s stoterimi zastavami. V torek zvečer so taborniki organizirali taborni ogenj na prostoru pred železniško postajo.

lezniško postajo. Tamo so stari komunisti obujali spomine na nekdanje dogodke na tem kraju. Te dni so bile tudi slavnostne seje samoupravnih organov v podjetjih in vodstev družbenih, fizkulturnih in kulturnih organizacij. Največje zanimanje pa je bil »Tek 40 let KPJ«, ki so ga organizirali v četrtak. Na tem tekmovanju je sodelovalo veliko število jeseniške mladine.

ŠKOFJA LOKA

Uporizitev Cankarjevih Hlapcev v Poljanah, ki je bilo v nedeljo, 19. aprila, je bilo kot uvod v jubilejne dni. Na sam dan praznika, 20. aprila, pa je bila svečana akademija v Škofji Loki. O delu KPJ je govoril sekretar občinskega komiteja ZK tovariš Andrej Levičnik. Nastopil je pevski zbor osnovne šole in razni solisti in recitatorji. Ves program je bil zbran iz spominov pretekle revolucionarne dobe. Posebno proslavo so imeli tudi v podjetju Jelovica in drugod.

BLED

Z rdečimi zastavami, ki so se zrcalile v valovih jezera, je Bled še svečanejši zgedel te dni. Dopoldne, 20. aprila so v kino dvorani predvajali film »Dolina miru«.

Vsa mladina blejskih šol pa se je v sredo, 22. aprila zbrala v Slamnikih nad Koroško Belo. Tam so stari partizani pripovedovali mladini o začetku oborožene vstaje v tem kraju. Glavno proslavo pa pripravljajo za 27. april. Združili bodo spomine 40-letnice KPJ, obletnico ustanovitve OF in pomen prvomajskih praznikov. Na svečani akademiji, ki jo pripravljajo za ta dan, bo nastopil tudi okrajni učiteljski pevski zbor.

RADOVLJICA

Kulturno-prosvetno društvo »Anton Linhart« kot tudi Svoboda v Lescah sta pripravili za praznike posebne prireditve. Krajevne proslave z govori in kulturnimi prireditvami so bile tudi v Begunjah, Kamni gorici, Podnartu, Lancovem in v Mošnjah.

K. M.

naša kronika

PROGRAM

PROSLAVE NA OKROGLEM

V nedeljo popoldne ob 15. uri bo ob spomeniku padlih partizanov v gozdu na Okroglem svečana proslava. Najprej bo godba na pihala DPD »Svoboda« Kranj zaigrala Internacionalno, nato žalostinko, vmes bo polaganje vencev, za tem pa bo govoril predsednik OLO Kranj Vinko Hafner. Sledila bo recitacija pesmi Toneta Pavčka »Kurir«, ki jo bodo izvajali učenci Osnovne šole Naklo. Zdrženi pevski zbor iz Dupelja in Stražišča bo zapel tri pesmi, kranjska gimnazija pa bo nastopila z recitacijo Borove pesmi Roška balada. Sledile bodo tri pesmi, ki jih bo zapel pevski zbor »France Prešeren« iz Kranja, za tem pa recitacija Smrekarjeve pesmi Beseda iz groba, ki jo bo pripravilo KUD »Dobrava« Naklo. Pevski zbor iz Nakla bo zapel še pesem Pomlad v svobodi. Program bo zaključila godba na pihala iz Kranja z venčkom partizanskih pesmi.

TUDI V MOŠNJAH BODO POČASTILI 40-LETNICO KPJ

Naši delovni ljudje bodo v prihodnjih dneh slovesno praznovali 40-letnico KPJ. Praznovati bodo tudi v Mošnjah in na Brezjah. Na sporodu so proslave, predavanja in tekmovanja. Člani »Svobode« pa bodo uprizorili dve igrici, in sicer »Težke ure« Mateja Bora in »Zaloški fantje« Kristine Brenkove. Tako bodo tudi naši kmetje prispevali svoj delež k obletnici.

C. Z.

OBISK V BEGUNJAH

V počastitev 40. obletnice KPJ so dijaki Ekonomske srednje in Administrativne šole v Kranju obiskali grobove talcev v Dragi in Begunjah.

Ob tej priložnosti je bivši komandant Kokrškega odreda, tovariš Prezelj Janko-Stane, v kratkih obrisih seznanil dijake z zgodovino ustanavljanja partizanskih odredov na Gorenjskem. V živahnem pripovedovanju je na samem kraju tudi orisal boje za osvoboditev zapornikov iz Begunjskega gradu, ki je takrat služil Gestapu za ješišnico.

A. F.

USPELA PROSLAVA V ZIROVNICI

V ponedeljek zvečer je bila v domu »Partizan« v Zirovnici proslava v počastitev 40-letnice ustanovitve KPJ. Veliko dvorano je občinstvo napolnilo do zadnjega kotička. Po proslavi so predvajali slovenski film »Dolina miru«.

JESENIŠKI MARTINARJI NA IZLETU

V ponedeljek so martinarji jeseniške železarne organizirali sindikalni izlet v Planico. Ob tej priložnosti so se poslužili 24 motornih vozil. Med potjo so se ustavili pred spomenikom talcev na Belem polju nad Hrušico.

S SEJE KRAJEVNEGA ODBORA PODNART

V četrtek, 16. aprila je bila v Podnartu osma redna seja Krajevnega odbora Podnart. Na seji so izdelali načrt za popravilo občinskih cest na območju KO Podnart in predvideli finančna sredstva za posamezne vasi iz zneska 600.000 dinarjev, ki ga je ObLO Radovljica predvidel za Podnart.

Leta 1960 bodo s pomočjo nekaterih podjetij pričeli z gradnjo poslovnih prostorov. S tem bodo veliko pripomogli k dvigu standarda svojih delavcev in ostalih prebivalcev Podnarta in okolice.

C. R.

OBISKALI SO ZNANE KRAJE IZ NOB

Pretekli teden so imeli kranjski dijaki športni dan. Izrabili so ga za izlete v znane kraje iz NOB. Četrtri letniki so obiskali Ljubljano, kjer so si ogledali muzej NOB in mučnice pri Sv. Urhu.

KNJIŽEVNIKI V KRANJU

Pretekli petek je bil v pevski sobi Gimnazije Kranj literarni večer, na katerem so brali svoja dela znani slovenski književniki: France Bevk, Janez Menart, Ivan Bratko in Tone Seliskar. Bevk, Bratko in Seliskar so brali prozne sestavke, Janez Menart pa pesmi. Dijaki, ki so se večera udeležili v velikem številu, so bili nad večerom navdušeni; posebno so jim ugajale pesmi Janeza Menarta. Po večeru so se književniki dalje zadržali v razgovoru s člani literarnega krožka. Večer je pripravil literarni krožek.

IT

Socializem ni monopol za nikogar

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tito je še govoril o naporih KPJ za izgradnjo ljudske oblasti, za obnovo in ekonomski razvoj dežele in omenil velike naloge, ki jih je nakazal Peti in tudi Šesti kongres KPJ v cilju izgradnje socialistične družbe.

SOCIALIZEM NI MONOPOL ZA NIKOGAR

Govorec zame o nekaterih današnjih vprašanjih in nalogah Zveze komunistov Jugoslavije, je tovariš Tito nadaljeval:

«Gonja, ki jo uprizarjajo že celo desetletje voditelji dežel vzhodnega tabora in nekateri komunistični

POLITIKA TABOROV JE ŠKODLJIVA RAZVOJU SOCIALIZMA

Naša socialistična stvarnost zanika vse trditve nekaterih komunističnih voditeljev, da zunanji tabor ni moč graditi socializma. — Poskusi, da bi socializem istovetili s laborom, razen tega da pomenijo zaviranje hitrejšega razvoja socializma — kar se jasno kaže na primeru Jugoslavije, pa tudi na drugih primerih — postajajo ideološko čedalje bolj nesmiselni, v praksi pa čedalje bolj škodljivi. Trmoglavno prizadevanje, da bi Jugoslavijo postopoma spravili v tabor, ima daljnosežnejše negativne posledice, tako v delavskem gibanju, socialistične družbene odnose.

novi, socialistične družbene odnose.

NAŠ PRISPEVEK PROLETARSKEMU INTERNACIONALIZMU

Skozi to prizmo je treba presojati tudi problem naših internacionalnih obveznosti in problem proletarskega internacionalizma nasploh. Monopolisti proletarskega internacionalizma so postali že hripari v odrekanju internacionalističnega obeležja naši Partiji, naši Zvezi komunistov. V minulih štiridesetih letih pa nismo samo govorili o proletarskem internacionalizmu, ampak smo tudi z dejanji kazali svoj odnos do razredne solidarnosti mednarodnega delavskega

italijanske enote, bolgarske brigade, madžarske, češkoslovaške, poljske in avstrijske enote. Leta 1942 smo dobili iz Moskve prošnjo, naj naslovimo na podjarmljene narode Evrope razglas in jih pozovemo, naj slede našemu zgledu. Mi smo to storili, toda učinek razglasila je bil odvisen predvsem od notranjih sil v vsaki deželi in od sposobnosti komunistov v teh deželah, da popeljejo množice v boj. Grobovi naših komunistov so raztreseni po vsej Evropi. Od Madrida, kjer so pokopani član CK naše Partije tovariš Blagoje Popović in na stolici drugih, preko Marsella, kjer je pokopan komisar južne cone francoskega gibanja odpora delavcev iz Rakovice in španski borec Dimitrije Koturovič, do polarnega kroga na Norveškem, kjer so grobovi 3000 naših ujetih partizanov. Povsod najdemo posamezne in množične grobove sinov naših narodov, ki so žrtvovali svoje življenje za boljši jutrišnji dan, ne samo svojega ljudstva, marveč tudi drugih narodov Evrope.

Ni neskomolno reči, da je malo partij, ki bi lahko stopile pred mednarodni proletariatski takšno bilanco izpolnjevanja svoje internacionalistične dolžnosti v 40 letih dela. Trdno smo prepričani, da bo tudi naš sedanji odpor proti nesocialističnim pojavom in nesocialistični praksi v odnosih med socialističnimi državami zabeležen v zgodovini kot svetel vzgled obveznosti do lastnega ljudstva in do mednarodnega delavskega gibanja. Mi smo po pravici ponosni na svojo sedanjost in dejavnost v izgradnji socializma v naši deželi, prav tako pa tudi na tisti, čeprav skromni prispevek, ki ga dajemo za razvoj socializma na svetu.

Na koncu svojega poročila je tovariš Tito še omenil program ZKJ, ki ga je lani sprejel VII. kongres. Komunistične partije in socialnodemokratske stranke preživljajo programsko krizo. To zlasti osvetljuje primer KP SZ, kjer so v zadnjih 20 letih že trikrat sklepali in volili komisije za izdelavo programa, ki ga pa še do danes ni. Buren vsestranski razvoj, velike spremembe v družbenih odnosih, v znanosti in tehniki pa zahtevajo določeno oceno in stališče. Mojk o tolikih, novonastalih vprašanjih razorožuje napredne sile za nadaljnji boj. Program ZKJ je važen za našo deželo. Vendar pa hrup, ki ga je program povzročil drugod, dokazuje njegov širši pomen tudi v mednarodnem delavskem gibanju.

Tovariši Tito je zaključil z besedami:

«Mi se res lahko ponosno ozremo na slavno štiridesetletno revolucionarno pot Komunistične partije Jugoslavije ter povemo in dokazujemo vsakomur, da smo vedno visoko nosili zastavo Marxa, Engelsa in Lenina.»

ZAKLJUČNI RAČUN V »PLAMENU«

Delavski svet Tovarne vijakov in žebelj »Plamen« Kropa je pretekli teden potrdil zaključni račun za leto 1959.

Plan po količini so dosegli 100,69 odstotka. Izdelali so 3257 ton izdelkov. Od skupne proizvodnje so 300.000 kg izdelkov izvozili v Egipt, Indijo, Grčijo, Kenijo in Poljsko.

Podjetje je lani v primerjavi z letom 1957 povečalo vrednost proizvodnje na izvršeno delovno uro za 6,95 odstotka, dohodek za izvršeno delovno uro za 20,39 odstotka in zmanjšalo dohodek za osebnih dohodkov na izvršeno delovno uro za 20,23 odstotka. To dokazuje povečano storilnost in istočasno znižanje poslovnih stroškov.

„Mojca“ odslej na Vitrancu

Vodstvo žičnice »Vitranca« v Kranjski gori je zaprosilo 15 milijonov dinarjev posojila za dela pri nadaljnjem urejanju smučarskega centra v Kranjski gori. Trenutno postavljajo na Vitrancu ob končni postaji žičnice, lesenjačo, bivšo »Mojco«, ki bo začasno služila za bife.

Drugo vprašanje, s katerim se bavi, je preureditev stare žičnice-vlečnice. Namestili so novo žično vrvo, sedaj pa nemaravajo po-

S seje Okrajnega ljudskega odbora Kranj

ŠTIPENDIJE v obliki posojil

Na torkovi skupni seji Okrajnega ljudskega odbora Kranj je bilo na dnevnem redu poročilo tajnika o organizaciji in poslovanju upravnih organov OLO Kranj, poročilo komisije za štipendije OLO Kranj in poročilo okrajnega javnega pravobranilstva Kranj. Seje sta se kot gosta udeležila tudi dr. Jože Vilfan, podpredsednik Izvršnega sveta LRS in tov. Tušek, sekretar za občo pravico pri Izvršnem svetu LRS. Na ločenih sejah sta oba zborila med drugim sklepala in razpravljala o gradnji gasilskega doma v Kranju in o uporabi sred-

stev proračunske rezerve za uređitev okolja zgradbe OLO Kranj. Na podlagi poročila o organizaciji in poslovanju upravnih organov OLO Kranj je Svet za notranje zadeve in splošno upravo OLO sprejel nekatere sklepe za izboljšanje dela občinskih in okrajnih upravnih organov. V razpravi sta sodelovala tudi predsednik OLO Vinko Hafner, ki je govoril o možnosti deljenega delovnega časa, in podpredsednik Izvršnega sveta LR Slovenije dr. Jože Vilfan, ki je pohvalil tak način kritičnega obravnavanja dela občinskih in okrajnih organov in omenil tudi nekatere pomanjkljivosti oziroma netočne zaključke.

V sklepih, ki jih je predložila okrajna komisija za štipendije, je rečeno, da stalno naraščanje povprečne dobe študija, predvsem na visokih šolah in drugi negativni pojavi, ki spremljajo dosedanj način štipendiranja, narekujejo spremembo dajanja štipendij v obliki kreditiranja. Mesečno posojilo za študij na srednjih šolah ne sme presegati 6.000 din, na višjih 8.000 din in na visokih šolah 10.000 dinarjev. Po končanem študiju in pripraviški dobi bo najemnik kredita vračal posojilo brez obresti. Za šolanje preko redno predpisane in s pogodbo določenega časa šolanja se najeti kredit obrestuje z obrestno mero, ki je določena s splošnimi predpisi.

A. T.

Skupna vsota tarifnih postavk na lanski višini

Dela na novem tarifnem pravilniku v Železarni na Jesenicah dobro napredujejo. Računajo, da bodo nov pravilnik sprejeli do konca maja. Po dosedanjih predlogih bo skupna vsota tarifnih postavk na višini lanskih.

Letošnji družbeni načrt predvideva nekoliko večjo proizvodnjo, predvsem pa premik v kvalitetnejše proizvode. Izdelali bodo 1000 ton trafa pločevine za predelovalno industrijo, večje količine oploščenih elektrod, specialno žico itd.

-k

Kadrovska služba v podjetjih

Nezorana ledina v delu z ljudmi

Industrija je v povojnem obdobju privabila iz okolice mnogo novih ljudi. Z večjo ali manjšo težavo so se le-ti privadili novih delovnih mest, se prilagodili novemu okolju in navadam.

Toda te težave posameznikov so postajale bolj in bolj vidne in občutne tudi v širšem krogu: v kolektivu, v družbi sploh. Danes dobiva vse to še poseben izraz v luči nove politike zaposlovanja, v luči novega načina nagrajevanja.

Vendar naša personalna politika, naš način dela z ljudmi v podjetjih, še ni napravil bistvenega koraka v tem smislu. Marsikje je moč reči, da posvečamo več skrbri strojem kot ljudem. Vodstva podjetij bolj poznajo stroje (po odstotku izstrojenosti, po zmogljivosti, po kvaliteti itd.) kot ljudi — delavce. Pravilna razmestitev, racionalna obremenitev, smotna in

perspektivna vzgoja samih delavcev je važnejša od vsega drugega.

O tem so pred kratkim govorili tudi na Plenumu Okrajnega komiteja ZKJ, glavna beseda je bila o kadrih sploh. Menili so, da se je treba takoj spoprijeti s temi težavami. Prvi korak: vsak večji kolektiv naj bi določil primerno osebo za kadrovske politike v podjetju. Ko bo postavil tak kader, bodo organizirali primerne seminarje oziroma predavanja. Tam naj bi ljudje, ki bodo odgovorni za kadrovske politike, dobili osnovne smernice oziroma naloge personalne službe v podjetjih, ki je zlasti pomembna v naši novi družbeni ureditvi, ko delavec, član kolektiva ni le proizvajalec, marveč se vedno močneje uveljavlja tudi kot upravljalec, tako znotraj kot zunaj podjetja.

K. M.

Kaj želiš vedeti pri izbiri poklica in o nadaljnjem šolanju?

Pod tem naslovom so šetose poklicne svetovalnice pripravile Mesec poklicnega usmerjanja mladine, ki se je začel 15. aprila in ga bodo zaključili 15. maja.

Kot ob koncu vsakega šolskega leta, bo tudi letos precej mladine prišlo na razpote svojega življenja. — Po približnih podatkih bo v našem okraju letos kakih 2000 učencev končalo 8-letno obvezno šolanje. Nekako 50 odstotkov te mladine se bo vključilo v industrijske šole. Ostala polovica mladine (tako predvidevajo) bo nadaljevala s šolanjem, bo šla neposredno na delo, manjši del kmečke mladine pa bo ostal doma. Tako so predvidevanja na podlagi dosedanjih pregledov vsakoletnega opredeljevanja mladine, zlasti pa na podlagi posebne ankete med učenci, ki so jo organizirali po šolah.

Toda tu so le suhe številke in procenti. Gre za to, da je pred odločitvijo dolga vrsta — dva tisoč mladincev, ljudi, bodočih proizvajalcev. Vsakdo od teh ima svoje posebne želje, svoje težave in posebne cilje, ki pa so odvisni od sposobnosti vsakega posameznika, od njegovih pripravljenosti, okoliščin itd. Zato je mladini potrebna pomoč prav v času, ko se morajo odločiti. Včasih so to bili zgolj starši. Otroškova želja ni prišla do veljave. Danes pa se s tem ukvarjajo poklicne svetovalnice, ki delujejo pri upravi za posredovanje dela.

Mladino vabijo na razne strani. Gospodarske organizacije so pripravile kakih 800 prostih delovnih mest za mladino. Tu še niso vštete razne industrijske šole. Mladino vabi zlasti obrt, trgovina, gostinstvo, pa tudi predelovalna in lesna industrija, tekstilna industrija in drugo, kjer je pomanjkanje naraščajo še posebno občutno.

Da bi se mladinci laže opredelili kam in kako, so predvidena po šolah razna predavanja o poklicih. Podobna predavanja bodo tudi za starše, katerih otroci bodo letos izbirali poklice. Prav tako so na programu mnoge ekskurzije; učenci si bodo neposredno ogledali načine in pogoje dela v raznih tovarnah oziroma v strokah gospodarske dejavnosti. V nekaterih kranjskih podjetjih so te ekskurzije kot uvod za tesnejše stalne stike med šolsko in delavsko mladino.

K. M.

Nad sto tisoč ljudi iz Ljubljane in bližnje ter daljne okolice se je udeležilo velikega zborovanja na trgu Revolucije v Ljubljani.

voditelji na Zahodu proti naši deželi in naši socialistični izgradnji, nam je napravila že veliko škodo zlasti v materialnem oziru. Prinesla pa nam je tudi koristi, zlasti na torišču marksistične ideologije: v hitrejšem osvobodanju izpod dogmatizma, v boljšem spoznavanju in jasnejšem doumvanju negativnih pojavov v razvoju socializma, s tem pa tudi v ustvarjalni možnosti, da se sami ognemo podobnim napakam.

Zelo ljubo nam je, ko vidimo, da je prišlo zadnji dve leti v ZSSR do rehabilitacije tiste naše prakse v socialistični izgradnji, zaradi katere so nas hudo kritizirali in imenovali revizioniste. Tu gre predvsem za določeno decentralizacijo v administraciji in gospodarstvu v ZSSR in v nekaterih drugih deželah. Prepričan sem, da bo tega še več, toda ne mislimo reči s tem, da je to kopiranje naše prakse, marveč menimo, da stvarnost oziroma življenje in praksa narekujejo takšne »revizionistične« popravke tistega, kar postaja ovira v nadaljnjem razvoju.

Naša stvarnost kaže, da socializem ni monopol nikogar. Oktobrska socialistična revolucija je začela dobo množičnega gibanja na poti v socializem in s svojo zmago je omogočila zmage socializma v drugih deželah. Ustvarjene so možnosti za izgradnjo socializma tudi v manjših deželah, neodvisno od stališča voditeljev te ali one socialistične dežele do socialističnega razvoja v drugih deželah. To so zgodovinsko novi pogoji za razvoj socializma, ki jih tog dogmatiki in ljudje, ki se bore, da bi ohranili monopolistični položaj v delavskem gibanju, ne žele videti, ali pa so nesposobni, da bi jih videli. Od tod absurdnost in neločljivost zatirjanja nekaterih komunističnih voditeljev, da se jim je posrečilo osamiti socialistično Jugoslavijo od mednarodnega delavskega gibanja. V tej njihovi težavi se zrcalijo praznopravnijski poskusi, da bi se odmaknili od življenja, da bi ohranili neopredeljene pojave v razvoju socializma. — Jugoslavija je bila in je ostala sestavni del svetovnega gibanja na poti v socializem, Jugoslavija je po logiki razvoja dohodkov postala eden izmed aktivnih činiteljev v sodobnem razvoju delavskega gibanja in protimperialističnih sil nasploh.

nju v celoti, kakor glede mednarodnih stikov nasploh. Takšni poskusi zožujejo možnost razredne solidarnosti razcepjenih delov delavskega razreda v posameznih kapitalističnih deželah, takšni poskusi vzbujajo dvome o njihovem pojmovanju politike koekstistence, ki so jo sprejeli tudi naši kritiki, to ustvarja nezaupanje v deželah, ki so se usmerile na napredno pot svojega razvoja, ki pa žele uveljaviti neodvisno politiko zunaj blokov. Takšni nazori in politika pomenijo v odnosu na razvoj socializma praznopravnijsko vzporednega obstoja in prepletanja splošne zakonitosti in specifičnosti v razvoju socializma; takšni nazori zožujejo podlago, na kateri rasto in se krepe socialistične sile, razen tega pa povzročajo, da potiskajo komunistične partije, ki sprejemajo takšna gledišča, v sektarstvo in osamitev od množic.

Mi, jugoslovanski komunisti, menimo, da nadaljnji razvoj mednarodnega položaja ne pojde po poti obveznega opredeljevanja posameznih dežel za ta ali oni tabor, marveč po poti slabitve blokov in naraščanja v vseh deželah tistih sil, ki bodo nosile zgodovinski razvoj v smeri krepitve socializma v svetovnem obsegu. Vsako nasprotovanje temu procesu in sleherni poskus, da bi razvoj socializma omejili na okvire tabora ter mu pritiskali pečat taborske politike, lahko škoduje in dejansko škoduje samo socializmu in njegovemu hitrejšemu razvoju. Poglejmo samo, koliko energije in sredstev so porabili, da so napravili škodo razvoju socializma v naši deželi. — Kakšne sadove je rodila takšna politika? Takšna politika je napravila naši deželi veliko gmotno škodo, stokrat večjo škodo pa je napravila tistim partijam in deželah, ki so začele in ki zdaj uveljavljajo to politiko. Naša kapitalizacija pred takšno politiko bi bila bodrilo za njeno nadaljnje uveljavljanje, s tem pa bi bile negativne posledice za stvar socializma mnogo hujše in usodnejše. Naš odpor proti takšni politiki pa krepi odpor vseh tistih naprednih sil v socializmu, ki začenjajo spoznavati škodljivost te politike. Razen tega naš odpor bodri narode tistih dežel, ki so se otresele kolonialnega jarma in ki žele izgrajevati svoje življenje na naprednih temeljih, na temeljih socializma. To torej pomeni prispevek h krepitvi socializma in hitrejši dozorevanje pogojev za določitev pravilnejših oblik boja za

gibanja. Mi smo po pravici ponosni na svoja gledišča in svojo vlogo v minulih štirih desetletjih in lahko smelo pogledamo v oči vsakemu poštenemu delavcu in revolucionarju. Od podpiranja Oktobrske revolucije in pomoči gladujočim v Rusiji so se vrstile mnoge naše akcije za pomoč in podpiranje revolucionarnega boja v drugih deželah. Ko se je leta 1923 v Bolgariji izjalovil upor, smo sprejeli v našo deželo nad 2000 bolgarskih borcev s tovarišem Dimitrovom na čelu. Ko je mednarodna buržoazija začela pohod proti madžarski revoluciji, smo z razglasitvijo splošne stavke preprečili, da bi kraljevska Jugoslavija sodelovala pri zadušitvi madžarske revolucije (vtem ko so iz nekaterih drugih dežel, katerih voditelji namreč zdaj dajejo lekcije o proletarskem internacionalizmu, čete nemoteno odšle in sodelovale v krvavi zadušitvi te revolucije). Znano je stališče naše Partije do protifašističnega boja v Španiji in sodelovanju nad 1300 jugoslovanskih prostovoljcev v španski republikanski vojski. Znaše so velike akcije naše Partije za podpiranje Dimitrova na procesu v Leipzig, kakor tudi za podpiranje Thälmannja in za rešitev Rakoczyja. V usodnih dneh do 1939 je naša Partija organizirala gibanje prostovoljcev za obrambo češkoslovaške republike. Posrečilo se ji je zbrati 200.000 prijav. Ker pa se češkoslovaška vlada ni odločila za odpor, češkoslovaško komunistično vodstvo, ki uprizarja zdaj toliko hrupa proti nam, pa ni imelo za potrebno ali ni bilo toliko pogumno, da bi nastopilo v obrambo za neodvisnost svoje dežele, je ostala naša akcija samo velik izraz simpatij do bratskih narodov Čehov in Slovakov.

Znano je, kakšno vlogo je imela naša Partija v drugi svetovni vojni. Znan je naš prispevek k zmagi nad fašizmom. V ognju najsrdečjših bojov smo se borili ne samo zato, da bi osvobodili svojo deželo, marveč smo pomagali tudi sosednim deželah in protifašističnim silam v teh deželah. Nudili smo dragoceno pomoč pri ustanavljanju albanske Komunistične partije in pri širjenju oboroženega boja v Albaniji. Zdaj pa ravnafo nekateri albanski voditelji z nami tako, kakor tisti človek iz pripovedke, ki mu je bila, ko se je dokopal do oblasti, prva skrb, da je zasidral nož v hrbet svojim najbližjim. Mi smo med vojno proti fašizmu organizirali na svojem ozemlju velike

OBVEŠČEVALEC

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot št. 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov, telefon 04.

MALI GLASI

Privatnikom ne objavljamo oglašev pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklit 20, izgubljen 10, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 50-odstoten popust.

Prodaja hišo v letoviškem kraju Gorenjske. Naslov v oglašnem oddelku. 2988

Prodaja oleandre. — Naslov v oglašnem oddelku. 2989

Prodaja levoručni čevljarški stroj »SINGER« v dobrem stanju. — Poizve se Kranj, Cesta na Klanec 6. 3006

Dobro posnemalnik prodaja. — Naslov v oglašnem oddelku. 3009

Prodaja avto, kompletan ali po delih, znamke »ZEKS«-super, menjalnik za Fiat 1100, dromelje, komplet z gumami. Ogled v sobotah cel dan. — Jenko Franc, Trg Svobode 26, Tržič. 3015

Prodaja travnik na Kranjskem polju in vzdolj levih štedilnik. — Naslov v oglašnem oddelku. 3020

Prodaja moško žepno uro, dobro ideo in zelo lepo z dvema verižicama. Naslov v oglašnem oddelku. 3023

Nasled sem motorna očala od Visokega do Hotemožah 4. 3075

Moški dežnik, vzlet dne 17. aprila 1959 v čakalnici Zdravstvenega doma Kranj - ordinacija dr. Bajžljane Janeza, s celuloidno krem ključko, prosim vrniti do 15. maja zdravstveni sestri tega zdravstva v isti čakalnici v izogib posledic. Oseba je bila opazovana. 3076

Prodaja 2 dolgi beli obleki. — Milje 25, Senčur. 3077

Posvetilo 3 ha, hiša z gospodarskim poslopjem, takoj vseljava, v Skofji Loki, prodaja. — Poizve se Dolenc, Ukova ulica 7, Jesenice. 3078

Prodaja vrtno seno in otavo. — Slanc, Predvor. 3079

Motor »Harley Davidson«, 750 kub. centimetrov, s priklopcem, prodaja. Predvor 48. 3080

Prodaja seno, otavo, telico, ki bo teletila v začetku maja, kompletno oštrešje za hišo 10 krat 10. Aleš A., Prostovoljno gasilsko društvo Preska pri Medvodah. 3081

Prodaja kravo, dobro mlekarico, 6 mesecev brejo, težko do 500 kg. Naslov v oglašnem oddelku. 3082

Prodaja elektromotor, znamke »Siemens« 7 KV, v zelo dobrem stanju. Vidic Stane, Sr. Dobrava št. 17, Kropa. 3083

Prodaja žensko kolo, v dobrem stanju. Sirarska 7, Strazišče, Kranj. 3084

Prodaja 1500 Odo 2000 kg nemške detelje za krmo. Langerholc Janez, Binkelj 5, Sk. Loka. 3085

Prodaja kobilico 2 leti staro ali zamenjam za kravo. Pšata 1, Cerklje. 3086

Prodaja dvodelno okno v še dobrem stanju in nova vrata. Zlato polje 6, Kranj. 3087

Zaradi bolezni prodaja motorno kolo 200 ccm v prav dobrem stanju. Za leto 1959 je registrirano. Cena 80.000 din. Naslov v oglašnem oddelku. 3088

Ugodno prodaja motorno kolo »Mille« 97 ccm. Zgornja Bela št. 1, Predvor. 3089

Sivalni stroj z dolgim čolnikom ugodno prodaja. Pogačnik, Radovljica, Ljubljana 8. 3090

Prodaja poceni dobro ohranjeno omaro in droban krompir. Naslov v oglašnem oddelku. 3091

Prodaja bukovno ogelje. Naslov v oglašnem oddelku. 3092

Prodaja 2 zajčnici, 8 železnih nosilic (traverz) po 4 in 2 m dolge, široke 7 cm in kupim železno pečko (gašperček). Naslov v oglašnem oddelku. 3093

Mali čevljarški stroj »Singer« v dobrem stanju ugodno prodaja. — Marija Podbevšek, Boh. Bistrica 83. 3094

Prodaja hišo z vrtno na Ovišah pri Podnartu. Klemenčič Ana, Ovišje 26, Podnart. 3095

Tesani les za oštrešje 4 do 11 m, strešne late in več puntov prodaja. Pungerski, Pot na Jošta 6, Kranj. 3096

Kupujemo vsako množino svežih jajc po dnevnih cenah. Slaščičar-Kavarna, Kranj, Tavčarjeva 17. 3097

Kovaški muzej v Kropi je odprta maja do septembra, vsak dan od 9. do 11. ure, drugače pa na prijava. 3048

Absolventka enoletne gostinske šole in še večjo prakso v gostilni se želi zaposliti kot natakarica. — Naslov v oglašnem oddelku pod »Gorenjske«. 3099

Kmečko dekle za delo v hiši in na polju z vso oskrbo sprejme Lap, Lesce. 3100

Delovni kolektiv trg. podjetja »Elita«, Kranj, sprejme za NON-STOP več prodajalk tekstilne, modne in galanterijske stroke. — Nastop službe takoj ali po dogovoru. Pismene ponudbe dostavi na upravo podjetja, Kranj, Titov trg 20. 3101

Uprava doma slepih na Okroglem pri Kranju sprejme sezonsko kuharico, kuharski pomočnici, servirke in čistilke z nastopom dne 15. maja, ter finančno-materialnega knjigovodja z nastopom lahko takoj. Pri ponudbi so zaželeni osebnostne predstave. 3102

Na brezplačno stanovanje in hrano vzamem eno ali dve tovarniški delavki. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglašnem oddelku. 3103

Vzamem na stanovanje fanta. — Ostalo po dogovoru. Trboje 72. 3104

V službo sprejem gospodinjstvo pomočnico. Plačam dobro. Nastop službe takoj. Ostalo po dogovoru. Bogataj Valentin, Gabrška gora 11, Poljane. 3105

Oddam 2 lepi sobi v Britofu so-odnima moškima proti nagradi. — Ponudbe oddati v oglašni oddelku pod »dobra avtobusna zveza«. 3106

Dve delavki dobila stanovanje. Ostalo po dogovoru. Predoslje 95, Kranj. 3107

Dvosobno stanovanje v središču Celja zamenjam za primerno v

Kranju. Naslov v oglašnem oddelku. 3108

Zamenjam enosobno stanovanje v Strazišču za enako v Kranju ali okolici. Ponudbe oddati v oglašni oddelku. 3109

Preključujem neresnične besede o tov. Pokljukar Stanetu iz Naklega in Jenko Janezu zaradi tatvine lesa. Grašič Peter, Strahinja št. 29, Naklo. 3110

Avtomoto društvo Senčur organizira tečaj za mopediste. Prijave sprejema trgovina v Zadrženem domu v Senčuru do 7. maja 1959. 3111

Prodaja Lambretta 125 ccm. — Ogled v sobotah in nedeljah. Naslov v oglašnem oddelku. 3112

Prodaja brejo kravo dobro mlekarico. Tenetiše 28. 3113

Prodaja Lambretto dobro ohranjeno. Naslov v oglašnem oddelku. 3114

Prodaja 10-tonsko vintu. Naslov v oglašnem oddelku. 3115

Stiričlanska družina kupi stanovanje ali novejšo enodružinsko hišo v Sloveniji takoj vseljava in proti takojšnjemu plačilu. Naslov v oglašnem oddelku. 3116

Prodaja 4000 kg sladkega sena. Omeje, Zg. Bitnje. 3117

Sivalni stroj Singer pogrezljiv poceni prodaja. Naslov v oglašnem oddelku. 3118

Prodaja poceni lepo ohranjeno češnjevo masivno spalnico. Partizanska 33, Kranj. 3119

Dam brezplačno stanovanje delavki. Vse drugo po dogovoru. — Naslov v oglašnem oddelku. 3120

Prodaja otroško belo dolgo obleko novo do 11 let staro punčk. Kadunc Francka, Srednja vas 61, Senčur. 3121

Prodaja 100 m novega 4-žilnega električnega kabla. Naslov v oglašnem oddelku. 3122

Prodaja nekaj frizerske opreme, trodelno okno in vrata. Hafnar, Skofješka 24, Kranj. 3123

ZAHVALA

Vsem, kateri so nam priskočili na pomoč in darovali vence, ob smrti našega očeta in moža

NIKOLAJA REMIC

iz Stare Oselice se tem potom iskreno zahvaljujem. Posebno zahvalo dr. Berniku za njegov trud pri zdravljenju in lašanju trpljenja.

Žalujoci: sinova, hčere in žena

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža

JANEZA JERANIČ

iz Podbrezja 47, se iskreno iz srca zahvaljujem vsem, ki so mi prišli v žalostnih dneh v pomoč in tolažbo. Zahvaljujem se posebno dr. Živcu, SZDL Podbrezje, kranjski godbi, društvu upokojencev, pionirjem in vsem vaščanom, ki so ga spremlili na zadnji poti.

Žalujoci: žena Jeranič Ivan-ka in sin Janko

Uprava podjetja »PEKARNE« Kranj razpisuje mesto BLAGOVNEGA KNJIGOVODJE.

Pogoj: potrebno kvalifikacijo z najmanj dve leti prakse v blagovnem knjigovodstvu ali podobno v gospodarski organizaciji. — Nastop službe takoj ali po dogovoru. — Plača po tarifnem pravilniku podjetja.

Pismene ponudbe sprejema uprava podjetja »Peкарne« Kranj do 5. maja 1959 z kratkim življenjepisom in opisom dosedanje zaposlitve.

△ Zoper restavracijo »Park« v Kranju prihaja zadnje čase toliko pritožb, da ne vem, kam z njimi. Kaže, da tudi uprava restavracije ne ve, kam z blagohotnimi nasveti gostov, ki kritizirajo predvsem postrežbo. Ogledimo si naslednji dogodek! Pred nekaj dnevi sem pose- del v kavarni, pasel zijala in vlekel na uho. Pri sosednji mizi so gostje naročili pivo in nekaj turških kav. Bili so postreženi v razmeroma kratkem času, nekaj se je pa le zataknilo. Slišal sem bil, kako se je gost čudil, da kave ne servirajo z vodo in žličko, kot je to običaj po drugih gostilnicah. Takrat se je pa natakar namrdnil in z neježenimi brčicami odhitel; čez nekaj trenutkov se je vrnil z vodo. Pa grozovito radodaren je bil. Vodo je namreč serviral v velikih kozarcih, v katerih se po navadi servira malinovec ali limonada. Beseda je dala besedo, in končno je natakar zabrusil gostu: »Dve leti

RAZPRODAJA

Kmetijsko posestvo Hrastje pri Kranju razprodaja v ponedeljek, dne 27. aprila 1959 na posestvu v Senčuru št. 2 ob 8. uri dopoldan razne vprežne kmetijske stroje, vozove in orodje. Prednost za nakup imajo kmetijska posestva in KZ. Interesenti udeležite se ugodnega nakupa.

KINO

»STORŽIČ«, Kranj: 24. in 25. IV. ob 16., 18. in 20. uri ter 26. aprila ob 15., 17. in 19. uri ameriški barvni film »LES NA VODI«. — Dne 27. aprila ob 20. uri premiera jugoslovanskega barvnega filma »EDINI IZHOD«.

»PARTIZAN«, Primskovo: 24. IV. ob 19.30 uri jugoslovanski film »TRI KORAKE V PRAZNO«.

»SVOBODA«, Strazišče: 25. aprila — zaprti, 26. aprila ob 15., 17. 19. uri angleški barvni film »ABDULAH VELIKI«.

Naklo: 25. aprila ob 19.30 uri angleški barvni film »ABDULAH VELIKI«. 26. aprila ob 17. in 19.30 uri angleški barvni film »MOZ, KI JE LJUBIL RDEČELASKE«.

»KRVAVEC«, Cerklje: 26. aprila ob 16. in 19.30 uri ameriški barvni film »VOJNA SVETOV«.

»RADIO«, Jesenice: 25. do 27. aprila ameriški barvni cinemaskopski film »POTEMNELI ANGELI«.

28. aprila mehiški film »DIVJA STRAST«. 29. in 30. aprila italijanski film »NEUREŠENIČNE SANJE«.

»PLAVZ«, Jesenice: 25. do 28. aprila mehiški film »UPOR OBESENIH«.

Zirovnica: 25. in 26. aprila francosko-italijanski barvni film »PUSTOLOVSCINE ARSENA LUPE-NA«.

29. aprila mehiški film »UPOR OBESENIH« in ameriški barvni cinemaskopski film »POTEMNELI ANGELI«.

Dovje-Mojstrana: 25. in 26. aprila italijanski film »BRANIM SVOJO LJUBEZEN«. 29. aprila mehiški film »DIVJA STRAST«.

Koroška Bela: 25. in 26. aprila mehiški film »DIVJA STRAST«. 27. aprila mehiški film »UPOR OBESENIH«.

Bled: 24. in 25. aprila ameriški barvni cinemaskopski film »DIRKACI«. 26. in 27. aprila ameriški barvni cinemaskopski film »REKA BREZ POVRATKA«. 28. in 29. aprila poljski film »SKRIVNOST ZAPUŠČENEGA OKNA«. 30. aprila italijansko-francoski cinemaskopski film »OČETJE IN SINOVJE«.

Predstave ob delavskih ob delavskih ob 17. in 20. uri, ob nedeljah pa ob 10., 15., 18. in 20. uri.

Radovljica: 25. aprila ob 18. uri in 26. aprila ob 14. in 18. uri ameriški barvni film »PLES NA VODI«. 25. aprila ob 20. uri ter 26. aprila ob 16. in 20. uri ter ob 10. uri matineja avstrijskega barvnega filma »MOZART«. 28. in 29. aprila ob 17.30 in 20. uri jugoslovanski film »RAFAL V NEBO«. 30. aprila ob 20. uri francoski barvni cinemaskopski film »PEVEC IZ MEHIKE«.

Ljubno: 25. in 26. aprila italijan-

ski film »KRUH, LJUBEZEN IN LJUBOSUMNOST«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 16. in 18. uri.

»SORA«, Skofja Loka: 24. do 26. aprila jugoslovanski film »CESTA DOLGA LETO DNI«.

»DOM«, Sovodnj: 25. in 26. IV. ameriški barvni film »STEZA SLO-NOVA«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 16. uri.

Ziri: 25. in 26. aprila italijanski film »OPROSTI MI«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 19.30 uri.

Duplica pri Kamniku: 24. aprila francoski film »NA SMRT OBŠO- JENI JE POBEGNIL«. 25. in 26. IV. ameriški barvni film »YEENKE DA DVORU KRALJA ARTHURJA«. 29. in 30. aprila francoski film »OTROCI LJUBEZENI«. Predstave v sredo, četrtek in soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 17. in 19. uri.

RADIO LJUBLJANA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 10., 13., 15., 17., 22. in 22.55 uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 13., 22. in 22.55 ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA, 25. APRILA

8.05 »Mladina poje«: 8.30 Od tu in od tam; 10.10 Pesmi tujih narodov; 11.00 Od Henryja Purcella do Richarda Straussa; 11.45 Pionirski tednik; 12.00 Poje vokalni kvartet »The four Knights«; 12.15 Kmetijski nasveti — prof. ing. Vin-ko Sadar: Organizacija pridelava- nja travnega in deteljnega seme- na; 12.25 Hammond orgle v ritmu; 12.40 Domači napravi izpod zelene- ga Pohorja; 13.30 Popularne sklad- be za violino in klavir; 14.15 Šport- na reportaža; 15.40 S knjižnega tr- ga; 16.00 Majhen glasbeni mozaik; 16.45 Alpski zvoki; 17.10 Pred praznikom; 17.40 Igra orkester Werner Müller; 18.00 Jezikovni go- govori; 18.45 Okno v svet: Slička iz življenja v Sovjetski zvezi; — 20.00 Spoznavajmo svet in domo- vino; 21.00 Melodije za prijeten konec tedna; 22.15 Oddaja za na- še izseljence; 23.10 V plesnem rit- mu do polnoči.

NEDELJA, 26. APRILA

6.00 Veder nedeljski jutranji po- zdrav; 7.35 Vedri zvoki; 8.00 Mladinska radijska igra — Herman Skofič: Tevževa breskev; 8.40 Menelaos Palladios: Otroške sanje; Matija Tomc: Suita za violino in klavir; 9.10 Zabavna matineja; 9.40 Domači in narodni motivi; 10.10 Se pomnite, tovariši... Lojze Krakar: Nacistično taborišče Bu- chenwald; 10.30 Pokaži, kaj znaš; 10.30 Za našo vas; 15.00 Prenos mednarodne nogometne tekme Svi- ca : Jugoslavija; 17.00 Igra za- bavnih orkester Radia Ljubljana; 17.30 Radijska igra — Clifford Odeto: Kje je Lefty? 18.15 Edward Elgar: Serenada za godala v e- molu; 18.30 Zbori in samospevi Emila Adamiča; 20.00 Revija za- bavnih glasbe; 21.00 Melodije za- vas; 22.15 Koncert plesnega orke- stra Radia Zagreb; 23.43 Ivo Lhotka-Kalinski: Sinfonietta.

PONEDELJEK, 27. APRILA

8.05 Simfonična matineja; 9.00 Pisani zvoki z Dravskega polja; 9.20 Narodne pesmi poje Zenski vokalni kvartet; 9.40 Lahka glas- ba; 10.10 Štirje ansambelski prizo- ri iz opere »Hoffmannove pripo- vedke« J. Offenbacha; 10.35 Igra zabavnih orkester Radia Zagreb; 11.00 Anton Förster: Njega ni; 11.05 Oddaja za šolarje — Pino Vatovec: Važno sporočilo; 11.35 Bohuslav Martinu: Pastoral; 12.00 Pet pevcev — pet popevk; 12.15 Kmetijski nasveti — dr. Franc Ko- vač: Hlevska krvomčnost; 12.25 Partizanske koračnice 12.45 Poje zabavni zbor Sergije Rajnis; 13.45 Venček narodnih; 14.05 Oddaja za šolarje — Milan Merčun: Zdravila; 14.35 Popularne orkestralne melo- dije; 15.40 Listi iz domače književ- nosti — Novak Simič: Ptica; 16.00 V svetu opernih melodij; 17.15 Iz partitur jugoslovanskih avtorjev zabavne glasbe; 18.00 Radijska univerza — Dr. William Mennin- ger: Kljubujmo napetostim in te- žavam sodobnega življenja; 18.15 Slavko Korošec: Od Ptuja do Ble- da; 18.30 Športni tednik; 20.00 Svo- bode smo prižigali plamenice... 20.23 Pavel Štveč: Improvizacije na partizansko liriko; 20.45 Kulturna tribuna — Dr. Radomir Lukič: Clo- vek v senci sodobne znanosti — l. 21.00 Simfonični koncert orke- stra Slovenske filharmonije.

TOREK, 28. APRILA

6.40 Naš jedilnik; 8.05 Poje ljubljanski »Zvon« p. v. Jožeta Hanca; 8.25 Igra kvintet Jožeta Kampeča; 8.40 Potopisi in spomi- ni — Prežihov Voranc: Na domačih in tujih tleh — IX; 9.00 Dela Aloj- za Srebotnjaka; 9.25 Baletna glasba iz opere Faust; 9.40 20 minut s Kmečko godbo; 10.10 Robert Schu- mann: Ples Davidovih zaveznikov; 10.45 Za dom in žene; 11.00 Ritmi in popevke; 11.30 Oddaja za otro- ke; 12.15 Kmetijski nasveti; Ing. Verbič: Pomen močnih krmil v farmški vzgoji; 12.25 Zabavna ru- leta; 13.30 Ljudski pevci — solo in v dvoje; 13.50 Iz Puccinijeve opere »Madame Butterfly«; 14.15 Zanimivosti iz znanosti in tehnike; 15.40 Humoreska tega tedna — Trije Poljaki na »Me«; 16.00 Za glasbene ljubitelje; 17.10 Melodije, ritmi in popevke; 18.00 Domače aktualnosti; 18.40 Iz zbornika spom- inov — Milan Ahi: Prvomajska akcija v Mariboru pred 25. leti; 20.00 Ruske zborovske pesmi v iz- vedbi Državnega zbora ruskih pes- mi p. v. dirigenta A. V. Svešniko- va; 20.30 Radijska igra — Prežihov Voranc: Judenburg; 21.30 Za- bavniki z orkestrom Alfred Scholz; 22.15 Jože Gostič in Samo Smerkolj kot Othello in Jago v Verdijevi operi Othello; 22.35 Za- bavnice melodije in popevke.

Sprejmemo takoj kroja-škega mojstra — prikoje- valca za deško konfekcijo in to za stalno ali honorar- no zaposlitev. Plača po do- govoru. — Naslov v upravi lista.

Obveščamo vse zainteresirane, do se bo dne 30. aprila 1959 — (četrtek) ob 13. uri vršila v prostorih bivšega Milinskega podjetja Skofja Loka, Trata

RAZPRODAJA

vseh zalog drobnega inventarja in embalaže - vreč. — Izkoristite ugoden nakup.

PAVLIHOV
KOMPAS
ZA 150 DINARJEV

dobite v vseh trafikah in pri drugih prodajalcih. Pohitite z nakupom, kajti brez »Pavlihovega kompasa« zaidete povsod.

RAZPIS

Republiški svet sindikatov za Slovenijo

razpisuje

VPIS V PRVI LETNIK DOPISNE EKONOMSKE SREDNJE ŠOLE

Pogoj za sprejem je uspešno opravljena osemletna osnovna šola ali njej po stopnji odgovarjajoča splošno izobraževalna šola.

Kandidati se lahko prijavijo tudi za sprejem v II. ali III. letnik,

a) če so uspešno zaključili predhodni razred enokomske srednje šole,

b) če so uspešno dokončali predhodni razred gimnazije ali ustrezne strokovne šole. Ti kandidati pa morajo opraviti diferencialni izpit ki se določi glede na naravo šole, za kar je treba vložiti posebno vlogo. Za diferencialne izpite se lahko vsakdo pripravi na dopisni način.

Vpis ni časovno omejen. — Prijave in nadrobna navodila dobite na občinskih sindikalnih svetih. — Prijave pošljite na Dopisno šolo, Ljubljana, Ljekarjeva 3, kjer dobite tudi natančnejše informacije (telefon 30-043).

bodice

sem že v Kranju in Kranjčanov sem že do grla sit... — In še nekaj sem tistikrat opa- zil. Gostje pri isti mizi so pro- silili za pepelnik. Takoj so ga dobili, vendar se je zgodilo nekaj silno neokusnega. Pe- pelnik je bil namreč poln ciga- retnih ogorkov.

△ Ne morem si kaj, da ne bi tudi kinematografa »Storžič« v Kranju to pot rahlo napičil. — Pred kratkim so vrtili film »Na vrvi« filmaarax. Srbohrvaški naslov filma je »Na tvevi trato- arax«. Nerodnost pa takal Tista »vica« se je zmedla in kratko-

našo to jo poslovenili z vrvi- co. Mar ne bi bilo lepše, če bi naslov takole poslovenili: »Na robu pločnika«. Ne bo napak, pa tudi obiskovalci kinemato- grafa bodo zelo hvaležni, če bodo v prihodnje naslovi fil- mov lepo in pravilno prevedeni.

△ Obiskovalcem sprehajali- šča v soteski Kokre v Kranju svetujem, naj si vselej takrat, kadar se sprehajajo po mičnih stezicah romantične joteske, po- veznejo na glave čelade. Zdal pa res nismo več zanje v sti- ski. V trgovinah Slovenija- šport in Oprema prodajajo prav

čedne po 4 do 5 tisoč dinar-jev. V mislih imam motorske čelade. Pa boste rekli, čemu čelado na sprehodu? Pa še prav- imenitno vam bo služila! — Po- slušajte, kaj se mi je pripetilo pred nekaj dnevi.

Ves zasanjan sem taval po stezicah, nenadoma pa... Rom- pom-pom... in še cel zbirka drugih glasov. Od nekod se je usul proti meni pravcati plaz črepin, konservnih škotel, cunj, pepela in ne vem česa še. Le za las je manjkalo, pa bi vse skupaj prestregel z gla- vo. Se sreča, da sem tako na- galo odpelal. Pa nikar ne misli- te, da so takšni plazovi osam- ljen pojav v soteski. Nekateri prebivalci, ki stanujejo v hi- šah vrh soteske, so sprehajali- šče spremenili v pravcato sme- tišče. — No, da ne bo nesreče — na sprehod v Kokro le s čelad na glavi.

L. Frank »Jezusovi apostoli« v uprizoritvi DPD »Svoboda« Šk. Loka

VELIKA SREDSTVA

za izvenšolsko izobraževanje in usposabljanje strokovnih kadrov

Da je naše strokovno šolstvo od vsega šolstva skorajda v največjem položaju, je znano. Ob nagli industrializaciji države se od strokovnega šolstva terja, da čim prej preide od celovitega sistema šolanja na usposabljanje kadrov za naglo množico se specializirane industrijske veje — obenem pa je naše strokovno šolstvo podedovalo iz preteklosti še večjo neurejenost in razmeroma slabšo materialno opremo, kot redno šolstvo. Zato strokovno šolstvo ne more vseh nalog, ki jih terjajo potrebe po strokovnjakih. To dokazuje med drugi podatek, da daje strokovno šolstvo v vsej državi komaj eno tretjino potrebnih strokovnjakov letno, dve tretjini pa se jih usposobi z izvenšolskim izobraževanjem. V naši republiki je lani strokovno šolstvo dalo 4960 absolventov, v raznih oblikah izvenšolskega izobraževanja pa si je pridobilo strokovno kvalifikacijo 6043 delavcev iz proizvodnje.

Da bi omogočil hitrejšo izvenšolsko izobraževanje in usposabljanje strokovnih kadrov, je Zvezni izvršni svet pred kratkim sprejel več priporočil in uredb, ki bodo dale izvenšolskemu usposabljanju močnejšo materialno osnovo. Najpomembnejša med njimi bo vsekakor uredba o novi delitvi sklada za kadre, po kateri ostane podjetjem 40 odstotkov celotnega sklada, 20 odstotkov sklada dobe okrajši, 30 odstotkov republike, 10 odstotkov pa federacija. S tem je sklad za kadre razdeljen popolnoma na novo — sredstva, ki se zbirajo v njem, bodo poslej v največji meri uporabljale komune za potrebe izobraževanja kadrov na svojem področju. Podjetja lahko sklad za kadre po novi uredbi združujejo horizontalno in vertikalno, se pravi, da lahko več podjetij iste

Vloge so bile razdeljene predvsem mladim igralcem, od katerih je nekaj tudi takih, ki so bili prvič na odskih deskah. Kljub temu je uprizoritev dobro uspela, in tako so se upali predstaviti tudi občinstvu na Lancovem, v Ribnem in Gorjah. Nekaj mladih so s tem le uspeli pritegniti v svoj delokrog, precejšen del pa si še vedno išče razvedrila drugod, največ v filmu. Včasih pa si mladina poišče zabavo tudi v vasi. Tako je aktiv mladim združnikom pred kratkim priredil predavanje, po predavanju pa prosto zabavo. Obvestil je o tem le svoje člane, toda lahko je prišel vsakdo. Ta dan se je v kulturnem domu v Mošnjah zbralo toliko mladine, kot bi bila veselica. Nekaj ur so se zabavali in ob koncu izrazili željo, da bi AMZ še večkrat priredil podobne zabave.

Ne morem kaj, da ne bi pripom-

Nekaj misli ob tretji premieri v Škofji Loki

Škofjeloška „Svoboda“ — POMLAJENA?

»Oh, saj igrajo sami otroci! Tega pa že ne bom šla gledat...« Nisem poklican, da bi pisal gledališko kritiko o igri »Jezusovi apostoli«, ki je v režiji Janka Kreka bila uprizorjena na odru škofjeloške »Svobode« v dneh 4., 5., 9. in 11. aprila. Za geslo tega članka pa navajam stavek, ki ga je pred izlozbo, kjer so bile poleg gledališkega lista in vabila na predstavo razobešene tudi fotografije z generalke, spregovorila domačinka, ki jo poznam sicer kot prijateljico gledališča, saj je doslej nisem pogrešil še na nobeni predstavi. Mislim, da je v Škofji Loki ustaljena misel, da gledališke predstave, pri katerih sodeluje mladina, niso kvalitetne.

In vendar je bila uprizoritev drame v treh dejanjih po motivu L. Franka »Jezusovi apostoli«, prikazana in zrežirana tako, da bi ne delala sramote niti večjim odrom. Na premiero je prišlo zares samo 60 ljubiteljev gledališča, a ta žalostna resnica ni navdala z malodušjem niti režiserja niti igralcev, ki so nam prikazali zrelo odrsko stvaritev. Režiser Janko Krek je s svetlobnimi efekti in modernimi režijskimi prijemi ustvaril mikavno vzdušje, saj je problem pretesnega odra rešil z zelo posrečenimi scenjskimi vložki ter poglobil oči oziroma razplet dejanja v samo dvorano.

Vsi igralci so rešili svoje vloge dobro in s prizadevanjem, da je predstava užgala kljub maloštevilnosti obiskovalcev. Posrečilo se jim je, da so k nadaljnjim predstavam le privabili zadovoljivo število gledalcev, česar bi gotovo ne dosegli, če igra ne bi bila kvalitetna naštirana.

V vlogi Petra, poglavarja tajne družbe, se nam je mladi petošolec Metod Černetič razkril kot igralec dobrih kvalit. Prikipen je bil tudi Juda, sodnikov sin »Učenjak«, ki ga je prav dobro odigral mladi Matjaž Braniselj. Judita Gerjol je

v vlogi Katarine dokazala, da »jabolko ne pade daleč od drevesa...« Mislim, da jo bomo v prihodnosti še kdaj videli na deskah domačega gledališča. Bila je nadvse prepričljiva, pohvalno pa moram omeniti zlasti lepo in jasno dikcijo. Sodnika Liebana je virtuozno odigral »stebere« škofjeloškega gledališča Franc Kovač, Hohlflussa pa Matija Trepshe. Odveč bi bilo naštevati vsa imena sodelujočih; naj velja, da so vsi nastopajoči

bili deležni toplega in pristranskega aplavza maloštevilnega občinstva, ki ni varčevalo s priznanjem za njihovo trud.

Vsekakor pa je razveseljivo to, da se škofjeloška »Svoboda« pomlaja z mladimi igralci iz vrst šolske, študentske in delavske mladine. Da pa bo mladina ostala na začetni poti, jo moramo podpreti pri njenem prizadevanju in jo nagraditi z obiskom predstav.

LOJZE ZUPANC

»Pokaži, kaj znaš!« na Koroški Beli

Osnovna šola na Koroški Beli sodi med redke šole v Sloveniji, kjer je tehnična vzgoja že uvedena v redni šolski pouk. Tu se učenci s pridom učijo praktičnega dela.

Da bi praktični pouk uspešno povežal s teoretičnim, se je upraviteljstvo šole povežalo z ljudsko tehniko in skupno z njo priredilo javno mladinsko prireditev »Pokaži, kaj znaš!«, na kateri so prijavljenci odgovarjali na vprašanja s področja tehnike. Nastopajoči so morali odgovorjati na vprašanja iz elektrotehnike, fotostanarstva, avtomobilizma in letalstva.

Prireditev je trajala nekaj manj kot dve uri in je gledalce povsem zadovoljila. Nastopajočim je ljudska tehnika izročila nagrade v skupni vrednosti 10.000 din.

V prihodnje pripravlja šola skupno z LT še nekaj takih prireditev. Tako prireditev v trikrat večjem obsegu je bila tudi preteklo nedeljo. Poleg šole s Koroške Bele so nastopile tudi ostale šole jeseniške občine.

V maju namerava izvesti šola prireditev »Spoznavajmo svet in domovino«, tedaj bodo prijavljenci odgovarjali na temo, ki jo bodo sami izbrali.

e. v.

Kulturne novice

● Letošnji festival jugoslovanske drame »Sterilno pozorje« bo letos od 16. do 31. maja. Na njem bo sodelovalo 10 gledališč iz vse države. Od slovenskih gledališč bodo sodelovala SNG Drama iz Ljubljane s Ferda Kozaka »Punko« ter »Oder 57« z Jožeta Javorške »Veselim do življenja«. SNG iz Trsta pa se bo predstavilo s Tavčarjevimi »Pekel ostane pekel«.

● Centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije je sprejel sklep o izdajanju celotnih del Marxa, Engelsa in Lenina.

● Od 7. do 12. maja bo v Mariboru kongres muzeologov in konzervatorjev iz Jugoslavije. Na kongresu bo sodelovalo približno 300 delegatov iz vseh ljudskih republik. Kongres bo predvsem posvetil posebno pozornost razvoju prosvetnega dela muzejskih ustanov.

● Književnik Matej Bor je končal novo dramo pod naslovom »Zvezde so večne«. Drama, za katero se je že zanimalo Slovensko narodno gledališče, obravnava tematiko iz NOB.

Ob 80-letnici pesnika Cvetka Golarja

Cvetko Golar je bil rojen dne 4. maja 1879. leta v kmečki hiši v Gostem pri Škofji Loki. Družina je štela 7 otrok: dva fanta in pet hčera. Florijan, ki se je pozneje, ko je obiskoval ljubljanske šole, preimenoval v Cvetka, je bil najmlajši.

Zdaj preživlja Cvetko Golar jesen svojega življenja v vinorodni Stajerski, v Ljutomeru. Tam še zmeraj dela; v zadnjem času je izdal kar dve mladinski pesniški zbirki: Srp in klavir in Čez loke in potoke. Obe pesniški zbirki je založila Mladinska knjiga.

Pesnik Golar je prejel prve šolske nauke v šoli v Škofji Loki. Leta 1890 je odšel v gimnazijo v Ljubljano. Nekateri Golarjevi sošolci so postali prav znameniti; tako član slovenske Moderne Josip Murn-Aleksandrov. Cvetkova sošolca sta bila tudi slovničar in slavist Anton Breznik in pisatelj Pavel Perko.

Golarjev opus je bogat in značilen. Opeva kmeta in škrjanca, mak in žitna polja. Ostal je zvest rodnim grudi, kmetu in prirodi. V nekaterih delih ima značilno erotično patino. Prvo pesem je objavil v takratnem mladinskem mesečniku Vrtec. Leta 1900 se je začel oglašati v literarni reviji Ljubljanski Zvon pod psevdonimom »Demeter C.G.« — Svoje pesmi je potem objavil tudi v Slovanu. Izdal je več pesniških zbirk: leta 1910 Pisano polje, devet let kasneje, po končani prvi svetovni vojni Rožni grm. Leta 1923: Poletno klasje, leta 1927: Njiva zori. Malo pred drugo svetovno vojno je začel pripravljati novo pesniško zbirko »Veseli svatje«.

Cvetko Golar je znan tudi kot pripovednik; precej motivov je poiskal med gorenjskimi pastirji in kmeti in v vaseh okrog Škofje Lake. Kritika je dobro ocenila njegove Kmetke povesti (1914), Pastirjevo nevesto (1923) i. dr. Golar je pisal tudi za oder; posebno je poznana »Vdova Rošinka«, ki jo mnogi odri že zdaj neumorno igrajo; igrajo jo celo v Ameriki. Hrovaški skladatelj Dobronič je priredil Vdovo Rošinko tudi za opero, ki so jo igrali v Zagrebu in v CSR.

J. Z.

Kulturno pismo iz Podnarta

MLADINA je prevzela pobudo

Pobude, ki so bile dane na zadnjem občnem zboru DPD Svoboda v Podnartu, pa na občnem zboru »Partizana« in na prvih letošnjih sestankih Plonirskega starešinskega sveta in deloma tiste, ki jih je prispevala tukajšnja mladina, niso bile zaman. Društva, ki se v preteklem letu niso mogla pohvaliti s posebno vlogo in delavnostjo,

so spet zaživele; zlasti je uspelo pritegniti k sodelovanju lepo število mladincev in mladink. Delovni programi niso ostali samo v zapisnikih občnih zborov in sej, marveč postajajo živa in spodbudna resnica. DPD Svoboda se je lotila študija drame »Deseti brat«, kjer sodeluje okoli trideset članov in članic, predvsem mladina.

Šahovska sekcija deluje marljivo; lep delovni načrt je zasnoval tudi Plonirski starešinski svet in ga je deloma že uresničil ob Prešernovi proslavi in za Dan žena. Za dan mladosti, 25. maja bo priredil skupaj s TVD Partizan akademijo, za Dan borcev, 4. julija, pa ima dramski krožek v načrtu »Čarobne gosli«.

Poskrbel bo tudi za primerna vzgojna predavanja za starše; sodeloval je tudi ob proslavi krajevnega in občinskega praznika. Pri tem ne smemo pozabiti na telovadni in kuharski krožek, ki že delata. Mladi združniki in združnice obljubljajo, da bodo izpolnili naloge, ki so si jih zadali, zlasti, da bodo poskrbeli za primerna predavanja iz kmetijstva.

Tudi gostovanje okoliških igralških družin in Čufarjevega gledališča z Jesenic so letos zelo pogosta. Za zadnje gostovanje je poskrbelo KUD »Tabor« Podbrezje s Harrisovo dramo »Molčeca usta«. Zahtevno odrsko delo so gostje uspešno obvladali. Vsem je priznati še posebej vzorno obvladanje teksta in čisto odrsko izgovorjavo. Obvladanje prostora in neokrnjena ideja drame pa sta seveda predvsem zaslugi režiserja Mirka Cegnarja. Podbrežani so s tem nastopom pokazali, da lahko ustvarijo tudi igralci na podeželju pod večjo režiserjevo roko lepe kulturne dobrine.

C. Zupan

-jt

Kam z mladino?

Prosvetni domovi ponekod še vedno samevajo

Čeprav se gledališka sezona na materskih odrih običajno prične že oktobra ali novembra, je mošenjske gledališčišnice zabila na oder šele pomlad. Kot marsikje je tudi v Mošnjah zadnja leta kulturno-prosvetna dejavnost dokaj poptustila, čeprav je bila igralna družina v tej vasi nekaj zelo aktivna in znana daleč okrog. Kratko in jasno povedano: »Svoboda« v Mošnjah se pač bori z istimi problemi kot številna druga prosvetna društva v radovljjski občini, kot n. pr. v Podnartu, Begunjah in celo v Radovljici sami — namreč s pomanjkanjem vodilnega oseba. Morda pa le tiči neke možnost pozitivne oz. pomladitve teh igralskih družin? Kje je mladina? Saj na odrh večji del srečujemo le stare igralce, že znane obraze. Tako je tudi v Mošnjah. Končno so le uspeli naštetirati veseloigro »Jezični doktor Petelin«.

Mladina je prevzela pobudo

Ne morem kaj, da ne bi pripom-

Filmi, ki jih gledamo

VRATA OSTANEJO ODPRTA je domači igrani film v črno-beli tehniki, ki ga je za produkcijo Bosna-film po scenariju Vladimir Paskaljeviča posnel znani režiser František Čap. — Mnenja filmskega občinstva o kvalitetah te filmske realizacije so precej deljena: nekateri hvallijo, drugi grajojo. Resnica pa je, da je film precej razočaral. Obrtniški plati filma sicer ni kaj očitati: film je gladko tekoč, dinamičen in tehnično malone brezhiben. — Bolj problematična pa je vsebinska plat zgodbe, ki hoče z nezumetnično, odkritosrčno in human besedo opozoriti na povojni problem vojnih sirot in brezdomne mladine. Film se kompleksnemu obravnavanju tega obširnega problema sicer izogne, vendar edini drobec, ki ga želi obdelati, spolzi iz okvira zgodbe.

Za kaj gre? Peter je vojna sirota, ki pobegne iz zapora. V vsemestu se spet priključi k tolpi mladih kriminalcev. Po naključju bere nekega dne v časopisu, da išče neka družina pogrešanega vnuka. Peter se vtihtopi v družino, zaigra dolgo pogrešanega vnuka in čaka

na primerni trenutek, da bo lahko koverno babico in sestro okradel in pobegnil. Dobrota in nežnost, s katero ga babica in sestra obkrožata, ga tako prevzame, da sklene začeti s poštenim življenjem.

Petrovo katarzo, da se odloči za pošteno življenje, nekoliko razumemo. Manj razumljivo pa je, da sta scenarist in režiser pozabila izpovedati drugi del resnice o tem problemu, namreč to, da skrbi naša družba za brezdomno mladino tudi na druge načine — ne zgolj z jelnšnicami, kot je to nakazano v filmu. Menda so odveč tudi nekateri preveč idealizirani in osladno risani prizori, ki kažejo, kako se Peter počasi vrača v nove razmere, predvsem pa v srca prebivalcev novega okolja. Konec koncev postane glavni junak tudi gledalcem tako simpatičen (ne zgolj zaradi svoje mladostne privlačnosti), da se celo strinjajo z njegovim nelepim naklepom.

Eno je jasno: površinsko risanje psihološko poglobljenih zgodb, ki izpovedujejo tako obširne, časovno aktualne in boleče probleme, je že vnaprej obsojeno na neuspeh.

MLADA RAST

Pomladni športni dan Igraj se z menoj!

PROSTO PO DOŽIVETJU

V naše podgorje je stopila pomlad. Nasmehnila se je temnim gozdom in ozeleneli so, pozdravila je travnike in sveže zelena trava, cvetje jih je prekrila kot mehka preproga.

Težko je sedeti v tem času med štirimi šolskimi stenami. Morda so razumeli naše tihe želje profesorji. Včeraj smo imeli pomladni športni dan. Kakor čebelice iz panja smo zleteli na vse strani. Športni dan je imel poleg veselega tudi nekaj resnobnosti. Obiskali, pozdravili in okrasili smo vse spominske plošče in spomenike iz narodnoosvobodilne vojne v našem šolskem okolju.

Toplo jutranje sonce nas je pozdravljalo, ko smo se zbirali pred šolo. Šolsolci so se mi zdeli pomladno prenovljeni in drugače veseli kot sicer. Tovariši profesorji so bili prijaznejši in mlajši kot v šoli.

Ze ob sedmih smo se napotili proti Možjanci. To je velikemu svetu neznana vas. Dobro pa jo poznajo partizani, saj jim je audila gostoljubno zavetje v težkih časih narodnoosvobodilne vojne.

Kratka pot po flakovani avtomobilski cesti, in že smo v podnožju možjanskega hriba. Pot prav do vasi so zgradili pred nekaj leti naši brigadirji.

Ze smo na Možjanci. Ljudje delajo na poljih. Prav danes sade krompir. Nimajo časa za nas. — Obstanemo pred spominsko ploščo. Tu sta padla dva mlada kurirja. Tovariš ravnatelj obudi spomin z opisom dogodka. Mirko in Staša deklamirata. Prav lepo sta povedala. Staša položi pred ploščo šopek narcis. V tiho lepi pomladni svet se razlega naša pesem. Doživeli smo nekaj lepega.

Nekje daleč je bila ura devet. Pozabili smo, da smo šolarji. Danes je vendar naš pomladni športni dan. Minil je, toda ostali so nam najlepši spomini...

Kozelj Mirko,

6. razred, Predvdor

Sonce je vzšlo in v travi se je bleščala rosa. Šla sem na travnik, da bi se igrala. Na bilki je sedela kobilica. Sedela je in jedla bilko za zajtrk.

»Kobilica,« sem rekla, »ali bi se igrala z menoj?«

Poskusila sem jo ujeti pa mi je skokoma ušla.

se je utegnila dotakniti, mi je že štrbunknila v vodo.

Pod hrastom je sedela verica in luščila z majhnimi ostrimi zobmi zelod.

»Verica,« sem rekla, »ali bi se ti igrala z menoj?«

Ko pa sem se ji približala, je že odhitela po drevesu navzgor.

Priskakljala je žaba in občepela ob ribniku. Mislim, da je hotela ujeti muho.

»Žaba,« sem rekla, »ali bi se igrala z menoj?« Hotela sem jo ujeti, pa mi je tudi ona skokoma ušla.

Na hlodu je čepela želva. Bila je čisto mirna in grela se je na soncu.

»Želva,« sem rekla, »ali bi se igrala z menoj?« Se preden pa sem

Nihče, prav nihče se ni hotel igrati z mano. Utrgala sem regratovo lučko in pihnila. Potem sem se vrnila k ribniku in sedla na kamen. Gledala sem žuželko, ki je letala tik nad vodno gladino.

Kobilica se je vrnila in sedla poleg mene. Potem je prišla žaba in občepela v travi pred menoj. Tudi želva je prišla nazaj na svoj hlod. Z drevesa se je spustila verica in me opazovala s svetlimi očmi. In ko sem se naprej čisto tiho in mirno sedela (bala sem se, da bi jih ne preplašila in bi potem zbežale), je iz grma, kamor se je bil skril, stopil srnjaček in me zvedavo opazoval. Se dihati si nisem upala. Srnjaček se mi je približal, bil je že tako blizu, da bi se ga lahko dotaknila. Toda nisem se ganila in tudi rekla nisem nobene. Srnjaček pa je stegnil jezik in me polizal po licu. O tedaj sem bila srečna, srečna — kakor se le da biti srečen. Kajti vsi, prav vsi so se z menoj — igrali.

Prev. M. S.

družinski pomenki Majhen razgovor - velika stvar

Otroški lasje zahtevajo nego

Ze dojenčku moramo skrbno negovati lasje. Mlada mati mora pri kopanju enkrat ali dvakrat tedensko namiliti tudi glavič, v ostalih dneh pa jo splakniti s toplo vodo. Dojenčkovo mlo mora biti blago. Ko je glavica s pogretnimi brisačami osušena in otrok oblečen, mu še skritajmo laske. Krtačenje poži križenje krvi in rast las. Krtača mora biti mehka. Ostre krtače, ki praskajo, ali krtače iz perla poškodujejo nežno kožo na glavi. Če so puhaсти lasi pri dojenčku presuši in če se mogoče pokaže droben prhaj, potem otroku od časa do časa vtrnemo v kožo s kosčkom vate mlačno rastlinsko olje. S tem odstranimo prhaj, ki se je odlučil, in izločke kože.

Malo večji otroci si pri igri in tekanju včasih zelo umazejo lasje. Ali naj jim pogosteje kot vsakih 8 do 10 dni umivamo glavo? Vsekakor! Kratki lasje si sicer ne navzamejo toliko umazanije kot dolgi in čiščenje las s krtačenjem in česanjem navadno zadostuje. Če pa se je otrok mogoče potil, mu je treba lasje kajpak umiti. Če se lasje od umazanije in potu zlepijo, je to za kožo na glavi zelo škodljivo.

Otrokom umivamo glavo z blagim, maloalkaličnim milom, ali še bolje z dobrim šamponom. Važno je, da pri umivanju drgnemo kožo na glavi s prsti tako, kot bi jo masirali, ker se zlepjeni lasje tako najlažje ločijo in se s tem odstranijo tudi prhaj, ki se nabere na koži v obliki roženih ploščic. Po miljenju moramo glavo temeljito splakniti, da odstranimo vsako sled mila. Glavo zmasiramo s pogretnimi frotirkami, sčesemo lasje in jih počasi naravno posušimo (nikakor pa ne s fenom ali na vročem soncu).

(Po sodobnem gospodinjstvu številka 2 1959)

NASVETI

Krpe prahovke bodo lepše pobirale prah in ga tudi obdržale, če do čistega oprane posušimo in suhe namočimo v vodi, ki smo ji dodali malo glicerina in ponovno posušimo. Na liter vode računamo žličico glicerina.

Tudi doma lahko pripravimo mlo proti madežem in to zelo poceni. Zbiramo ostanke boljše mila; ko jih imamo že precej, jih na drobno narežemo in polijemo z malo količino vroče vode. Ko se mlo raztopi in ohladi, primešamo dve žlici salmijaka in tri žlice čistega spirita. Vse dobro premešamo in zlijemo v steklenico s širokim vratom. S tem tekočim milom nadrgnemo madež, nato ga nekaj časa pustimo na tkanini, nazadnje pa ga izperemo s čisto mlačno vodo. Seže, če to sredstvo ne učinkuje, poskusimo z drugim.

Pomlad je tu in z njo bodo kmalu prišli topli dnevi. Hladilnika še nimate in zgodi se, da se vam hoče meso pokvariti in že rahlo zaudarja. Tako meso postavite za 8 ali 10 minut v slab, precejšen kamilčni čaj, potem ga sperite v hladni vodi. Ako meso po prvem postopku še ni povsem izgubilo duha, ponovite še enkrat.

Kvaliteto krompirja ocenite, če ga prerežete čez polovico in obe polovici spet združite. Če je krompir kvaleteten, se bosta polovici prišli, ob krajeh pa se bo pojavila bela pena. Če je krompir slab, ne bo pene, pač pa se bo iz njega cedila voda.

Poleg splošnih gospodinskih tečajev so bili organizirani tudi tečaji za konserviranje sadja, zelenjave, mesa itd. Tudi dvotedenska seminarja za učenje gospodinskega pouka na osnovnih šolah sta velikega pomena. Dajala sta nasvete za ureditev opreme šolskih kuhinj in učilnic za gospodinski pouk.

Zavod se posebno zanima za probleme družbene prehrane in že vodi evidenco o osebah in družbenih obratih. V kratkem bo priredil tečaj za osebe, ki je tu zaposleno, da se kolikor mogoče izboljša prehrana našega delovnega ljudstva, ki še vedno ni na zavidljivi stopnji. Zavod pa se nikakor ne omejuje samo na delo v mestu Kranju, ampak je prav tako usmerjen na delo po vsem kranjskem okraju. V zadnjem času ga razbremenjuje občinska centra v Trzinu in na Jesenicah. — Pripravlja pa se ustanovitev gospodinskega centra v Bohinjski Bistrici. Tudi v Škofji Loki in v Radovljici je potrebna no teh centrah nujna.

Strokovno osebje zavoda pomaga tudi pri uresničevanju praktičnega pouka gospodinjstva v Kmetijsko gospodarski šoli in tečajih Rdečega križa. Da bi čimbolj spoznali razmere naše kmečke in delavske žene, je zavod izdelal dve anketi, ki sta nakazali smer dela zavoda glede prehrane in organizacije gospodinskega dela. Seveda pa zavod obično pomaga z nasveti pri ustanavljanju stanovanjskih skupnosti in servisov za razbremenitev žene. Vse to nam dokazuje, da so bila nekatera pesimistična gledanja zvezi z Zavodom za napredek gospodinjstva, popolnoma odveč.

TUDI ZRAČNA PUŠKA JE LAHKO NEVARNA

Tajništvo za notranje zadeve OLO Kranj je v zadnjih letih zabeležilo več primerov zlorabe zračnih pušk. Leta 1956 je tudi sodišče v Kranju obravnavalo tak primer. Neznani družavljan je streljal z zračno puško skozi okno iz poslopja Puškarne Kranj. Zadel je žensko, ki je morala iskati zdravniško pomoč. Rana se ji je močno ognojila. Krivca niso našli.

Znan je tudi primer, ko je neznanec streljal z zračno puško v gozdu na Rupi. V bližini se je igrala skupina otrok. Neznanec je streljal vanje in zadela enega v očala. Steklo se je razbilo in delno poškodovalo oko. Potem je pobegnil. Niso ga odkrili.

Se bolj tragičen primer je zabeležilo Tajništvo za notranje zadeve v Kranju, 8. aprila letos, ko je mladoletnik Lado Debeljak iz Zirovnice z zračno puško ustrelil v oko 12-letno Anico Vrle iz Zirovnice. Zdravniška pomoč očesa ni mogla rešiti. Deklica bo vse življenje slepa na eno oko.

Ti primeri kažejo, da bo treba za uporabo in nošenje zračne puške izdati posebna navodila, ki bodo morala vsebovati tudi kazni za kršilce. Zračna puška sodi v dvorano, kjer se tekmuje. Poleti, ko se tekmuje in vadi zunaj, na prostem, je treba zavarovati okolico, da ni nevarnosti za ljudi, ki hodijo mimo ali se zadržujejo v bližini. Otroci zračne puške brez nadzorstva odraslih ne bi smeli uporabljati.

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Brigada Franceta Prešerna

153

Vso noč so Nemci po malem streljali proti oknom koč — napadli pa je le niso, kajti ball so se, da bi izgubili preveč ljudi. Ko se je zaskovalo, so privlekli okrepitev. Spet so ropotali mitraljezi. Tako je šlo ves dan. Proti večeru so Nemci poskusili s strupenimi plini, potem pa se jim je posrečilo, da so zanetili ogenj na lesenem gornjem delu koč.

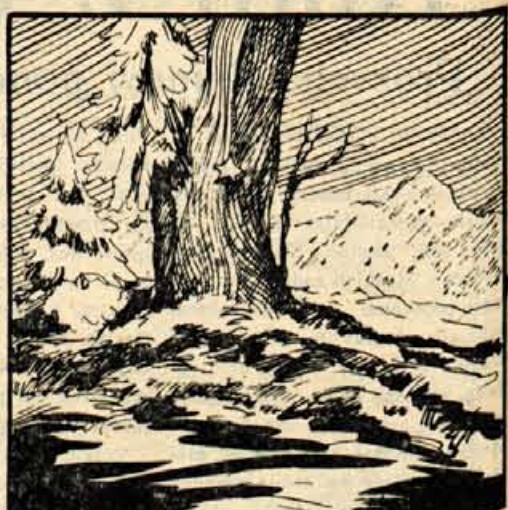
154

Kočo je zajel plamen. Nekateri partizani so začeli obupavati. Spet se je eden pripravil, da bo poskusil z begom iz koč. Tovariši so začeli skozi okna divje obstreljevati položaje nemških mitraljezov. Nemci so še besneje odgovarjali. Potem je nekdo odsunil vrata, borec, ki je hotel poskusiti s probojem, pa je planil skoznje in se pogнал po čistini.

155

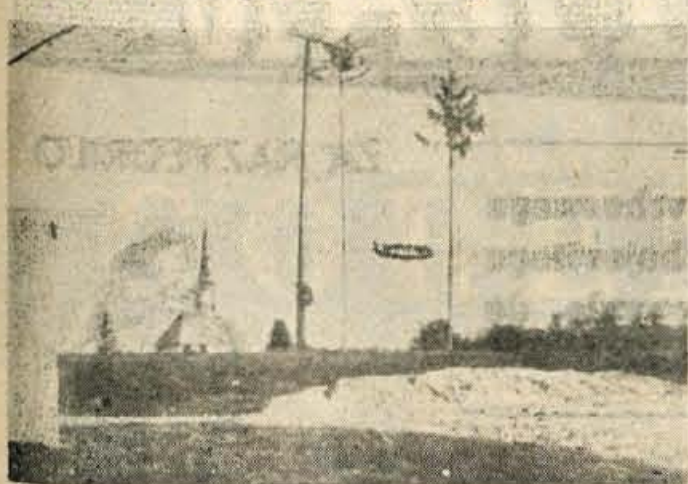
Ampak samo nekaj korakov je napravil — ko ga je presekala rafal iz mitraljeza, da se je zrušil kot spodsekana smreka. Nemški policisti so divje zavpili in podvojili streljanje. Medtem pa je gornji del koč gorel; tramovje se je rušilo in prasketalo. Spodaj so se partizani še vedno branili, dokler ni poslednji od njih umolknil mrtev med ožganim zidovjem.

156

Nekaj partizanov je po naključju ušlo smrti, ki so jo zakrivali izdajalci: nastanili so se bili v bajti nedaleč od Lovčeve koč, te bajte pa Nemci niso odkrili. Ko so zelenici odšli, so ti partizani pokopali svoje tovariše v skupen grob, potem pa so se vrnili v brigado, ki je še večjim poletom na vsakem koraku uničevala okupatorje in domače izdajalce.

Prvomajski mlaji? Ne!

Tako so na Dobravi pri Kropi okrasili vso vas ob volitvah v prve Narodnoosvobodilne odbore, ki so bile oktobra meseca 1944. Niti sovražniki iz postojank v Kamni gorici in drugod niso ustrašili ljudi, da ne bi javno izrazili svojega navdušenja ob prvih volitvah organov ljudske oblasti.

Ob 40-letnici KPJ

Prvo orožje

Na Bledu, pa tudi v bohinjskem kotu, na Jesenicah in drugod ob Savi Dolinki in Bohinjski se pripravljajo na veliko slavo ob prvomajskih praznikih, ki bo v Slamnkih nad Bohinjsko Belo. Slamniki, majhno naselje nad Bohinjsko Belo, leže na severovzhodnih obronkih Pokljuk. Ze pred vojno so se tamkaj pogosto zbirali komunisti iz Jesenic, Nemece, Bohinje, Gorij in Bleda. Tedaj so bili Slamniki zatočišče mnogih komunistov iz teh krajev; tamkaj so se sestajali, se pogovarjali o političnem življenju, in tako krepili medsebojno sodelovanje in se pripravljali za skupne nastope in akcije. — Ze v svojih otroških letih je v ta kraj zahajal tudi Tone Cufar. Pri svojem stricu Francu Cufarju (pri Mahavu v Slamnkih) je bil polna tri leta kot pastir. Zato se je kasneje večkrat vračal v

Slamnike tudi kot komunist in svojitelj. Tako je svoje znanje in široko razgledanost v marksistični literaturi neposredno tolmačil svojim tovarišem in soborcem.

Po strateškem načrtu komunistov naj bi postali Slamniki izhodišče za priprave in organizacijo oboroženega boja proti napadalcem. — Takšni so bili tedaj načrti, ki pa so se leta 1941, kmalu po vdoru Nemcev, tudi uresničili. Priča vseh teh dogodkov, udeleženec številnih posvetovanj in pogovorov med komunisti, Cufarjev prijatelj in sodelavec — Matevž Volf, po domače Blaž iz Slamnikov, se vseh teh dogodkov iz predvojne dobe še živo spominja.

Ko je bilo 2. avgusta leta 1939 veliko kmečko slavo pri Stari Fužini v Zgornji Bohinjski dolini, je Matevž postal član Komunistične partije. Seveda je sodeloval s ko-

Pohod na Možjanco

Ob 40-letnici KPJ in SKOJ

V Predvoru in okolici so se živahno pripravljali za partizanski pohod na Možjanco, ki je bil 20. aprila v počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ.

Prvo pobudo je dal Krajevni odbor Zveze borcev v Predvoru. Pridružili pa so se še strelci rezervni oficirji in člani ostalih organizacij.

Na sam praznik, 20. aprila ob 13. uri je bila komemoracija pred spomenikom padlih borcev v Predvoru. Nastopili so mladinski pevski zbor osnovne šole v Predvoru in okrajni Učiteljski pevski zbor iz Kranja.

Zatem je bil pohod na Možjanco. Tam je bil ob treh popoldne sprejem partizanskih patrol s kulturnim programom.

S. N.

Z občnega zbora PD Kranj
Nad 700 mladih planincev

Jubilejnega občnega zbora Planinskega društva Kranj, ob njegovi 60. obletnici, pred dnevi, se je udeležilo nad 500 članov in več predstavnikov.

Kranjsko planinsko društvo je močno povečalo dotok turistov, zlasti na Kravce, ko je tu stekla žičnica. Z žičnico se je že povzpelo na Kravce nad 100 tisoč turistov.

Posebno pomembno vlogo v društvu ima mladinski odsek. — Od skupnega števila 2000 članov je kar 700 mladincev in mladink. V tem pogledu društvo prednjači pred vsemi ostalimi v Sloveniji, za kar so prejeli tudi posebno priznanje. V času tekmovanja, ki ga je razpisala PZ Slovenije, so v republiškem merilu dosegli 3. mesto in zato prejeli diplomu in fotografski aparat. V minulem obdobju je mladinski odsek izvedel 35 večjih izletov, ki se jih je udeležilo 1200 mladincev. — Med najuspešnejše izlete sodi pohod v bolnišnico Franja, udeležba z dvema

ekipama na tekmovanju, v pohodu »Ob žici okupirane Ljubljane«, kjer so si priborili dve diplom, udeležba pri Titovi štafeti s Kravca itd.

Precej govora je bilo tudi o proslavi 60. obletnice društva, ki jo bo društvo izvedlo od 4. do 12. julija letos. V tem času bodo odprli tudi planinsko kočo na Kališču pod Storžičem. Izvedli bodo številne izlete, razstavo, akademijo, na kateri bodo izročili posebna priznanja najzaslužnejšim in dolgoletnim delavcem v društvu, razvili bodo društveni prapor itd. Na zboru so izročili odlikovanja: srebrni planinski znak PZ Slovenije najzaslužnejšim delavcem v društvu, Franju Klojčniku in Alojzu Bizjaku.

-an

dolgi progi z višinsko razliko 400 metrov in 40 vratici, medtem ko so članice tekmovalce na krajši progi — 850 m z višinsko razliko 200 m in 25 vratici.

Rezultati — člani: Muckenschnabel (ASKO) 1:26,2, Stefe (Ljubelj) 1:31,2, Matevž Lukanc (Ljubelj) 1:32,1, Lakota (Jesenice) 1:32,2, Dornik (Ljubelj) 1:32,3; članice: Zupančič (Triglav) 1:02,0, Erler (ASKO) 1:24,0, Rutar (Triglav) 1:24,1, Jamnik (Triglav) 1:36,4, Kodder (Ljubelj) 2:22,2; mladinci: Anderj Klinar (Jesenice) 1:56,3, Teran (Ljubelj) 2:06,4, Vogrinec (Brank) 2:08,1, Resmann (ASKO) 2:16,3, Hladnik (Ljubelj) 2:20,1. — Ekipno: Ljubelj (Stefe, M. Lukanc, Dornik) 4:36,1, ASKO (Muckenschnabel, Lusner, Resmann) 4:44,1, Jesenice 4:51,1 in Enotnost (Ljubljana) 5:16,2.

OKRAJNO PRVENSTVO
V PIONIRSKIH IGRAH

Minuli ponedeljek je Okrajna zveza Partizanov za Gorenjsko, izvedla v telovadnicah v Kranju in Strazišču okrajno pionirsko prvenstvo v pionirskih igrah. Udeležilo se ga je 160 pionirjev in pionirk iz partizanskih društev Gorenjske, ki so tekmovali v 12-članskih ekipah. Rezultati pa so bili naslednji:

Pionirke — Boj med štirimi ognji: 1. Jesenice, 2. Skofja Loka, 3. Javornik; pionirji: 1. Javornik, 2. Jesenice, 3. Skofja Loka itd. — Mali rokomet: 1. Strazišče, 2. Tržišče itd.

Tekmovanje je bilo organizirano z namenom, da se poživijo delo pionirjev v društvi in da se ga udeležijo čim večje število pionirjev in pionirk. Škoda je bilo le, da je tekmovalce motilo slabo vreme, ker bi bilo sicer izvedeno na prostem in ob mnogo večji udeležbi.

-an

Š A H

MOJSTER LEŠNIK
ZMAGOVALEC

V nedeljo, 19. aprila se je v prostorih Šahovskega društva Kranj končalo letošnje — osmo prvenstvo Gorenjske v šahu. Na turnirju je sodelovalo 12 igralcev iz Kranja, Jesenic, Radovljice in Skofje Loke.

Kakor je bilo pričakovati, je zmagal na turnirju mojster Lešnik. Mojsrski kandidat Bavdek je rahlo razočaral, predvsem zaradi številnih remijev s slabšimi igralci. Prvokategornik Pogačnik je letos lepo presenetil. Ze dober plasman na prvenstvu Kranja je dal slutiti, da bo ta rutinirani prvokategornik spot krepko posegel v boj za najvišji naslov na Gorenjskem. Omeniti je tudi treba, da bi bil njegov plasman na lestvici lahko še veliko boljši, če ne bi po nesreči izgubil dveh partij s slabšimi igralci. Jeseničan Korošec in Krajnik sta zadovoljila sicer smo od njiju, posebno od Korošca, ki se je pred kratkim na turnirju na Jesenicah zelo lepo uvrstil, pričakovali kaj več. Razveseljiva sta uspeha Prelovška in Droleta. Ta dva igralca sta zelo dobro začela in slabše končala. Pozna se, da nimata dovolj turnirske rutine. Drole je imel po odigranih šestih kolih 4 točke, kar je prav gotovo izredno dober rezultat.

Največ zmag na turnirju je dosegel Lešnik — 6, sledi mu Pogačnik s 5 zmagami.

Končni vrstni red: 1. Lešnik 8-5, 2. Bavdek 7-5, 3. Pogačnik 7-4, —5. Korošec, Krajnik 6-5, 6.—7. Prelovšek, Branislav 5-5, 8.—9. Drole, Misjak 5, 10.—12. Preštrl, Hudovernik, Pristov 3 točke.

SREČANJE PIONIRJEV

V nedeljo je bilo v restavraciji »Iskra« pionirsko moštveno cup tekmovanje za pokal maršala Tita. Velika udeležba, 19 moštev, je pokazala, da je v kranjski občini dovolj mladega šahovskega naraščaja. Po zanimivih borbah je prvo mesto zasedlo moštvo osemletke »Stane Zagar« s 5,5, pred osemletko »Stane Kovačič« (Primskovo) 4 in Svoboda Strazišče s 2,5 točke. Občinski prvak se bo v prihodnjih dneh udeležil okrajnega prvenstva za pokal maršala Tita.

rr

NOCOMET

PORAZ ODREDA

Pretekli ponedeljek je bila v Kranju prijeteljska nogometna tekma med Odredom in Triglavom. Zmagali so domačini z rezultatom 4:1 (2:0), pred več kot 500 gledalci je zadovoljivo sodil Cadež iz Kranja. Strelci: Krašovec v 16., Gašček v 34., Mihelič v 63. in 77. za Triglav, ter Oblak v 90. minuti za Odred.

rr

Vsako leto se spominjamo
JUNAKOV...

Vsako leto, ko ozelene bukve in ko začne kukavica oznanjati pomlad, oživi nekega nedeljskega popoldneva v aprilu tudi gozdnič na Okroglem. Skozi goste krošnje dreves zadoni partizanska pesem, in beseda o junakih, ki so v drugem letu okupacije v skalni votlini nad Savo darovali svoja življenja domovini, se razlega po okoličih. Vsako leto znova prihajajo domačini in okoličani na Okroglo, vsako leto znova postojbe ob spomeniku ali ob vzdani plošči na skali nad jamo in obudijo spomin na tragedijo v tistem aprilskem dnevu v letu 1942.

Globoko spodaj v soteski se pomni narasla Sava. Beli prodniki na bregu se leskečejo ob zadnjih sončnih žarkih. Na levem bregu se vije med grmovjem skrit kolovoz, na desnem bregu pa je železniška proga.

»Tu, čez to skalo se je pognal Planin. Precej visoko je! Tistega dne zjutraj — bilo je še temno — se je s tovarišem splazil iz votline, da bi šel po vodo. Okolica jame je bila že zasedena. Tovariša, ki je bil ranjen v roko, je še uspelo, da se je hitro prerinil v votlino, Planin pa ni več utegnil. Za trenutek je okleval, potem pa »preko skale skočil v globino. Srečo je imel. Brez poškodb je pristal spodaj ob Savi. Skušal jo je preplavati, vendar mu je močno dežela in vrtinčasta reka to onemogočila. Dva dni je prečepel pod skalo ob bregu. Do kolen je stal v ledenomrzli vodi in ni se smel ganiti. Na skali nad njim je bilo nemško strojnično gnezdo.«

Tako je razlagal učitelj skupini radovednih učencev, ki so prišli sem na ekskurzijo. Najprej so si ogledali spomenik, kjer so vklepane imena padlih tovarišev, položena imena padlih tovarišev, položili vence na grob in posedli po klopcih, ki so v bližini.

»Tu, na tem mestu so pokopali mrtve tovariše v skupen grob,« je dalje razlagal učitelj. »Po osvoboditvi so njihove posmrtnne ostanke

odkopali in jih prenesli na pokopališče.«

Potem so si ogledali jamo. Preproste stopničke, vsekane v skalo in prst in zavarovane z ograjo, so peljale do vhoda. Splazili so se v notranjost... malo po komolcih in kolenih, malo po trebuhih... Oči so se privadile temi. Jama ni velika. Vlažna je in mrzla. V steni nad Savo zija velika odprtina in skozi jo sijata sonca.

»Tamele!« je pokazal učitelj čez reko na železniško progo, »tam so imeli Nemci topove. Z njimi so obstreljevali votlino in naredili to luknjo. Partizani v jami so bili skoraj brez moči. Ob nekem zadetku sta dva tovariša mrtva obležala na mrzlih tleh v jami.«

»Partizanom,« je nadaljeval učitelj, »je po dnevu, polnem strahu in morečega čakanja, ostalo že eno upanje. Da bodo pomoči ušli, da se bodo prebili. To upanje pa je splahnelo, ko se je zmrčilo in ko so močni žarometi osvetlili vhod in vso okolico. Beg ni bil več mogoč! Dolgo ne bodo več zdržali. Nemci so jih pozivali k predaji... jim zagotavljali, da bodo ostali živ... Poskusili so z miniranjem votline. Vrtali so strop nad njimi, grmel je in stene so se tresle, pa jim ni uspelo. In potem — plin. Iz votline je zadonel pesem, pesem o svobodi in življenju, pesem o slovenski zemlji. Nihče je ni mogel zadržati. Sledili so strelci...«

Tudi letos bomo počastili spomin na borbo trinajstotice v skalni votlini na Okroglem. Letos, ob 40-letnici ustanovitve KPJ, bo to še slovesneje. V nedeljo se bodo spot zbrali v gozdničko ob spomeniku ljudje iz okolice, pa tudi iz bolj oddaljenih krajev, da prisluhnejo pesmi o junakih. Spomin nanje je še vedno živ in bo ostal še leta in leta... V globoki soteski pa se penjo valovi Save, prav tako derotli, vrtinčasti in mrzli kot leta 1942...

A. T.

J. B.

Razburljiv
BEG

Angleška verzija o begu Dalaj lame, vrhovnega poglavarja Tibeta, v Indijo - 30 mož iz bojovitega tibetanskega plemena Kamba se je žrtvovalo, da so rešili Dalaj lamo pred zasledovalci!

ZA RAZVEDRILO

»Vstani, ura je sedem...«

Ce pustimo ob strani politične preudarke o dogodkih v Tibetu, je kljub temu zanimivo, da stolpce časopisja po svetu še vedno polnijo bolj ali manj posrečena ugibanja o razpletu dogodkov na »streh sveta«, v malo znani deželi budističnih menihov lam, pa bolj ali manj verjetna poročila posebnih dopisnikov, ki skušajo razvozlati in odkriti skrite niti tibetanskih zapletov.

laj lamin pobeg in poslali 12 kamionov vojaštva v mestce Tangla, kjer naj bi prestregli ubežnike. Kambe so izvedeli za to od svojih ljudi, baje pa so imeli s seboj tudi prenosne vojaške radijske postaje, ki so jih dobili po drugi svetovni vojni.

Ob jezeru Jamdrok je Dalaj lamo s spremstvom, skupaj približno 80 ljudi,

oblečen v Dalaj lamo. Kitajske čete so skupino dohiteli, prestregle in v ogorčenem boju na sedlu Karo potokle do zadnjega moža. Medtem pa je skupina, v kateri je bil pravi Dalaj lamo, hitela po poteh, nepretrdnih za kitajske kamione, in pridobila tolikšen naskok, da je Kitajci niso mogli več ujeti. Na svoji poti je prekoračila več rek, med njimi zgornji tok Bramaputre, in več visokih prelazov, med njimi 5000 metrov visoko sedlo Che. Že več dni prej je prispel v Indijo poseben odposlanec Dalaj lame, ki je indijsko vlado zaprosil za politični azil za Dalaj lamo in njegove najožje sodelavce. Ko je skupina z Dalaj lamo po šestnajstidnevem potovanju po kozjih stezah himalajskega pogorja prestopila indijsko mejo, se je najprej napotila v Tavang, kjer je največji budistični samostan Indije. Indijska vlada je v tistih dneh vse področje ob tibetanski meji neprodušno zaprla za vse nepoklicane. Pozneje naj bi Dalaj lamo nadaljeval pot v Teipur, kjer ga je baje čakalo posebno letalo indijske vlade.

Kot smo omenili že v začetku — pustimo ob strani politične preudarke o dogodkih v Tibetu. Poročila o razburljivem begu vrhovnega poglavarja zaostale države menihov pa kažejo, da se tam tudi politika »delas drugače, kot drugod v svetu. Tibet je oddaljen od Evrope približno 8000 km zračne linije, od glavnega mesta Kitajske Pekinga pa okoli 3000 km zračne črte. Dežela leži povprečno 5000 metrov nad morsk gladino in je bila še pred kratkim brez cest, brez šol, brez elektrike — komaj rahlo se je je dotaknila civilizacija v zadnjih letih, ko so jo zasedli Kitajci, ki so zgradili prvo električno centralo, nekaj bolnišnic in šol ter veliko ceste, ki veže Tibet s Kitajsko. Tibet ima približno 2 milijona prebivalcev — na-

tančno število ni znano — od tega nad 300.000 menihov; skoraj iz vsake družine vstopi vsaj po en sin v enega številnih samostanov. Kitajska je zdaj tudi Tibetu odprla pot v civilizacijo, obenem pa je malo deželo, ki tudi v vojaškem smislu ni tako nepomembna, kot bi mislili, trdno privezala nase.

-m

Palača Potala nad glavnim mestom Tibeta Lhaso. V njej je stoloval Dalaj lamo, verski in svetni poglavar dežele

Junaštvu in zvijači tridesetih bojovnikov plemena Kamba se mora Dalaj lamo — če lahko verjamemo angleškimi novinarjem — zahvaliti za svoj uspešni pobeg iz dežele. Kambe, posebno bojovito tibetansko pleme — so enega svojih ljudi preoblekli v Dalaj lamo in tako pritegnili nase pozornost kitajskih čet, da je pravi Dalaj lamo medtem mogel pobegniti, preoblečen v preprosto kmečko opravo.

Medtem ko so v glavnem mestu Tibeta Lhasi še divjali politični boji, so Kambe vodili Dalaj lamo in njegovo najožje spremstvo proti jugozahodu, v 150 km oddaljeni Giantse. Kitajci niso ničesar opazili. Še najmanj tri dni so bili pripravljeni, da Dalaj lamo še vedno sedi v svoji rezidenzi, palači Potala v Lhasi. Mala skupina je potovala s konji in deloma na kamionih; v treh dneh je prepotovala 65 kilometrov, do jezera Jamdrok, kjer so čakali močni odredi Kamb. Dalaj lamo naj bi po načrtu potoval preko himalajskih prelazov v Gangtok ob severni meji Indije. Medtem pa so Kitajci opazili Da-

en dan počival. Naslednjega dne je nadaljevala pot, po kateri naj bi šel Dalaj lamo v Gangtok, skupina 30 bojovnikov plemena Kamba, eden izmed njih pre-

KAKO SPOZNAJO RAKASTA BOLENIJA!

Avstralski centralni odbor za borbo proti raku in za raziskovanje tega zla je pred časom objavil nekaj svarilnih znakov. Med drugim pravi: če vsakdo upošteva ta znamenja in gre pravočasno k zdravniku, je obolenje skoraj v vseh primerih moč ozdraviti. — Svarilna znamenja, ki so lahko posledica rakastega obolenja, so:

- Nastanek grčam podobnih izrastkov na raznih delih telesa.
 - Trdovratne motnje v prebavi ali težave pri požiranju.
 - Sleherna sprememba bradavice ali materinega znamenja.
 - Trajna hrupavost ali kašljanje.
 - Nenavadne krvavitve ali iztoki.
 - Rane, ki se težko celijo.
 - Nenormalna izguba teže, nenavadna bledica in izredna oslabelost.
- Nagel obisk pri zdravniku bo dvome pregнал ali pa pripomogel k takojšnjemu zdravljenju. Toda o tem mora odločiti le zdravnik — specialist, nikakor pa se ne sme prepustiti nasvetom prijateljev in sorodnikov, čeprav so ti nasveti še tako dobronamerni.

NEVARNE LUČI

Poskusi z atomskimi bombami v višinah 500 km nad zemljo

V zadnjem mesecu so ameriški časopisi mnogo pisali o eksplozijah atomskih bomb visoko nad zemeljsko površino. — Hrup te zadeve je bil tolikšen, da je nazadnje tudi obrambno ministrstvo moralo vsaj malo dvigniti skrivnostno zaveso, ki je dotlej visela nad temi poskusi.

Začelo se je lani, 27. avgusta 1958, med drugo in tretjo uro zjutraj, so potniki v štirimotornem ameriškem letalu, ki je

nad Azori letelo proti Severni Ameriki, opazovali nenavaden polarni sij, ki ga v teh zemljepisnih širinah dotlej ni še nihče videl. Seveda niso vedeli, da je čudni sij povzročila atomska bomba, ki je eksplodirala 500 kilometrov nad zemeljsko površino. Bomba naj bi pomagala ugotoviti vzroke in posledice močnega radiaktivnega pasu, ki obkroža zemljo od 500 do 1000 km visoko — glavno besedo pa je tudi tu kot vedno imela vojska, ki mrzlično išče protisredstev za obrambo pred »neubranljivim orožjem«: medcelističnimi raketami.

Ogromno zaklonišče

Mestni očetje švicarskega mesta Basel so se te dni ukvarjali z načrtom, ki bo uresničen spremenil podzemlje tega mesta v ogromno zaklonišče proti napadom iz zraka, obenem pa naj bi pomagal odpraviti v mestu vedno bolj pereč problem prostora za parkiranje avtomobilov.

Osrednji del načrta sta dva rova v obliki črke U, ki naj bi nudila v mirnih časih prostora za parkiranje 3000 avtomobilov, v primeru vojne pa bi v njih našlo zaklonišče 40.000, v sili menda še več ljudi. Celotna površina podzemeljskih prostorov bo zajemala 70.000 kvadratnih metrov. Uresničitev načrta bo veljala okrog 160 milijonov frankov, v našem denarju približno 150 milijard. Za prva dela, ki jih bodo začeli čez dve leti, so že odobrili 41 milijonov frankov.

Ko bo zaklonišče dograjeno, bo to največja zgradba te vrste na svetu, večja celo od znamenitega zaklonišča v glavnem mestu Švedske Stockholm, zgrajenega 1955. leta, v katerem je prostora za 1000 avtomobilov, v primeru potrebe pa lahko služi kot zaklonišče za 25.000 ljudi.

Aprila 1958 je odplulo v južni Atlantik malo ameriško brodovje: predsednik Eisenhower je bil končno odobril načrt »Argus«. Na ladje tega brodovja, ki naj bi projekt »Argus« uresničili, so v največji tajnosti vkrcali več atomskih bomb in večstopenjskih raket. Sedemindvajsetega avgusta je 500 km visoko eksplodirala prva atomska bomba, ki jo je tako visoko ponesla večstopenjska raketa, izstreljena s krova ameriške ladje neke v južnem Atlantiku. Eden izmed očividcev te prve eksplozije je kasneje pripovedoval: »Svetlečemu blisku eksplozije je sledilo svetljenje, podobno polarni svetlobi, ki je dilo malo šibkejšo, ampak dolgo trajalo v stratosferi navzdol in navzgor sledilo magnetskim linijam.«

Baje bodo ameriški znanstveniki na seji ameriške Akademije znanosti 27. in 28. aprila letos objavili rezultate raziskovanja zemeljskega magnetizma in sevanja v višinah 500 do 1000 km, ki so jih dobili ob poskusnih atomskih eksplozijah v velikih višinah 27. in 30. avgusta ter dne 6. septembra lani.

Vojaški krogi pa svojih nevarnih izkušenj prav gotovo ne bodo objavili... -m

ROMAN

II. del
22

VIGENET

Mimi
Malenšek
Konič

Pavle je sedel v Herderjevi sobi in se pogovarjal s Helo. Bilo je prvič, da je na samem govoril z dekletom, ki mu jo je oče namenil za ženo. Stari Herder in žena sta se nekam odpeljala in Hela je bila sama doma. Prinesla mu je žganja. Nalil si je kozarček, toda pil ni.

V sobi je bilo prijetno in zaradi napol spuščeni žaluzij nekam somračno. Bilo je kar prijetno sedeti in kramljati. Hela nikakor ni bila tako zoprna, kot si je Pavle domisljal, ker jo je doslej samo nekajkrat videl od daleč. Čim dalje je govoril z njo, bolj je vedel, da mu oče ni izbral slabe neveste. Če bi ne mislil na Vido, bi bil zadovoljen s Helo. Opazoval jo je. Bila je visoka — komaj za spoznanje manjša od njega — toda jedra in zdrava. Rdečkaste lase je nosila počesane po modri. Imela je nekam oglat obraz, malce prevelik nos in široka, brezbarvna usta, kljub temu pa bi ne mogel reči, da je grda. V vsej njeni pojavi je čutil skladnost in umirjenost, ki mu je ugajala toliko bolj, ker je sam ni imel. Bila je samozavestna, a kljub temu dovolj prijazna in to ji je dajalo neko prikupnost. Sedela mu je nasproti v svoji svetlosivi gosposki obleki, roke so ji spokočno ležale na robovih rdečega naslonjača in govorila je neprisljano, vse dokler ni opazila, da jo nepremično gleda. Tedaj se je zmedla in rahlo očitajoče rekla:

»Zakaj me tako gledate?«

Pavle se je nasmehnil. Sklenil je, da se z njo do-dobra porazgovori.

»Menda se najina očeta dogovarjata o najini poroki. Ali ne mislite, da si vas smem ogledovati?«

Z odločnimi, skoro objestnimi besedami jo je zmedel, toda hitro se je znašla. Polglasno se je zasmejala.

»Vam pa najbrž ni dosti do tega, kaj?«

Zdaj je bil on na vrsti, da je osupnil. Nikoli bi si ne mislil, da ga bo zgrabila tako naravnost — ampak to ji je bilo čisto podobno. Moral se je izmotati iz zadrege in je odvrnil:

»In Vi? Ali je vam dosti do tega?«

Stresla je z glavo in ga še zmeraj smeje gledala. »Mene doslej še niso vprašali za mnenje.«

Odgovor ga je spet presenetil. Medlo je zaslutil, da je z njo podobno kot z njim. Malone zasmilila se mu je. Toda hotel je dognati do kraja.

»In če bi vas vprašali?«

Skomignila je z rameni. »Pri nas ni navade, da bi dosti spraševali. Moji starejši sestrji sta že poročeni in nobeni ni prišlo na misel, da bi ugovarjala ženinu, ki ji ga je izbral oče.«

»Ah, tako. In sta — srečni?«

»Mislim, da sta kar srečni. Obe imata lep dom in zdrave otroke.«

Pomisli, da govori o sestrah, kot bi bili tujki. Bila je prav gotovo ena tistih pametnih deklet, ki so kakor rojene zato, da postanejo pozneje dobre žene. Znala bi voditi gospodinjstvo, očeta in mater bi spoštovala toliko, kolikor je treba, in od njega bi ne zahtevala veliko. Vse bi bilo prav, življenje bi teklo mirno, brez velikih pretresljajev. Toda prav pred tem mirom, pred to enoličnostjo se je Pavle zdrnil. Zavedel se je, da nima v sebi niti malo tiste trezne premišljenosti, ki jo je Hela razodevala z vsako besedo, da, celo z vsako kretnjo in pogledom.

»Ali mislite, da je dovolj, če ima človek urejen dom in zdrave otroke? Da je to dovolj za srečo?« je rekel po kratkem molku.

Spet je bil njen obraz zelo miren in resen, ko je odgovorila:

»Mislim, da več ne smemo zahvevati od življenja.«

»Zakaj ne?«

»Ker bi tako in tako ne dobili.«

»Mislite?«

»Prepričana sem.«

»Najbrž niste nikoli nikogar ljubili,« je rekel zamišljeno.

Heline sive oči so se nenadoma zasmejele. »Kako se motite?« je vzkliknila. »Saj imam vendar triindvajset let in vsako mlado dekle je enkrat zaljubljeno! In veste, v koga sem se zaljubila jaz? V svojega svaka Eggerja iz Gradca, ko se je ženil pri moji sestri Beti! Kadar sem vedela, da pride, sem bila vsa nora od pričakovanja — njemu pa se seveda o tem ni niti sanjalo in drugim tudi ne. Ampak takrat sem imela šele sedemnajst let.«

Zdaj se je moral tudi Pavle smejati. »Vi — ne, kdo bi si mislil?«

»Kajne?« je rekla živahno in pokazala dve fotografiji na steni. »To sta Egger in Beti in spodaj sta z otroki.«

Pavle je pogledal fotografiji. Nevesta v beli obleki s pajčolanom na visokih laseh in debelušen, malce plešast možak. Na družinski sliki je bil možak še bolj okrogel in plešast, Beti pa strašansko suha in dva otroka je držala v naročju.

»Gospod Egger je videti zelo soliden,« je rekel malce pikro.

»Saj tudi je. Ampak zdaj si mislite, da sem si izbrala nekoliko nenavaden ideal,« je rekla in ga bistro pogledala.

Skomignil je z rameni. »Mogoče bi bili čisto srečni z njim.«

»Mogoče,« je rekla.

»Ker njega niste dobili, ne verjamem, da bi se bili pripravljali poročiti z nekom, ki ga ne ljubite, samo zato, da bi ustregli staršem.«

»Tega res ne bi rada storila.«

»Vidite...«